

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ulica Machiavelli 22/II - tel. 62-76
Uprava: Trst, ul. S. Anastasio 1/c - tel. 30-39 -
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta 18
Cena: posamezna številka L 20. - Naročnina:
mesečno L 65 (za inozemstvo L 100). - Poštni
čekovni račun št. 9-18127.

Leto III. - Štev. 52

Trst - Gorica 9. decembra 1949

Izhaja vsak petek

Narodnost in suverenost

Odpostanstvo slovenskih demokratičnih pravnikov je bilo sprejeto 25. novembra pri majorju Kellettu, šefu manjšinskega urada pri ZVU v zvezi s spomenico Slovenske demokratske zveze o pravici do dela in življenja tržaških Slovencev. Ob tej priliki je SDZ podala načelno izjavo, da se v smislu mirovne pogodbe z Italijo ne more smatrati slovensko avtohtono prebivalstvo na tržaškem ozemlju kot manjšino, temveč kot enakopravno z italijanskim prebivalstvom. Zaradi tega SDZ ne more priznati ustanovitve manjšinskega urada pri ZVU, ker bi to moglo prejediti pravico našega naroda do enakopravnosti.

Kar se tiče vprašanja narodnosti in suverenosti je ta pojem v znanosti že zdavnaj točno določen. Prvi ga je v pravni vedi opredelil znan italijanski prof. Mancini leta 1851 v svojem slovitnem ugodnem predavanju na univerzi v Turinu. Po Manciniju je vsaka narodnost suverena na ozemlju, na katerem prebiva. Na tem ozemlju sme izvajati svojo notranjo ureditev po svojih željah in pravico ima izvoliti si vlado po svojih potrebah.

Ker je prebivalstvo nove ustanovljene države Svobodnega tržaškega ozemlja sestavljeno iz dveh narodnosti, italijanske in slovenske, in obema narodoma v mirovni pogodbi z Italijo zajamčena popolna enakopravnost, smatra SDZ, da je ustanovitev manjšinskega urada pri ZVU v očiti nasprotnosti s prezetimi mednarodnimi obveznostmi. Svobodno tržaško ozemlje je že po besedah mirovne pogodbe označeno kot ozemlje dveh narodnosti. Zaradi tega je dobilo svojo posebno obliko in težko napako delajo oni, ki skušajo vsebinsko mirovne pogodbe v tej bistveni točki izigrati s tem, da vse temeljne politične pravice podeljujejo samo eni izmed obeh narodnostnih skupin v Trstu.

Napadu na mirovno pogodbo, ki ga je v svojih ukrepih poduzela ZVU, se je sedaj na poseben način pridružil še rektor tržaške univerze dr. Cammarata. Ob otvoritvi novega akademskega leta je kot profesor mednarodnega prava izjavil nič manj kot da Svobodno tržaško ozemlje sploh ne obstoja in da ne tem ozemlju sploh ni nikdar prenehala italijanska suverenost. Žal nam je za odličnega moža, ki je kot pošten Italijan znal kljubovati fašizmu, a je kot pravnik izpustil razsodnost, čim se mu je ponudila prilika, da lahko zaigra vlogo vodilne osebnosti v tržaškem irendentističnem gibanju. Pravo in čustvo, znanost in politika so namreč različne stvari.

Na osnovi mirovne pogodbe z Italijo Aneks VI. je bila osnovana nova državna tvorba Svobodnega tržaškega ozemlja, ki je stopila v veljavo na dan ratifikacije. V smislu mirovne pogodbe z Italijo bo nova država Svobodnega tržaškega ozemlja organizirana na osnovi stalnega statuta STO-ja, Aneks VI. mirovne pogodbe z Italijo, ki predvideva v svojem členu 38, da bo predmetni statut stopil v veljavo na dan, ki ga bodo določili Varnostni svet Organizacije združenih narodov.

Stalni statut STO-ja torej izhaja iz mirovne pogodbe z Italijo, ki je v veljavi od dneva svoje ratifikacije, in njegovo uveljavljanje nastopa z dnem, ko bo to določil Varnostni svet. Veljavnost mirovne pogodbe je torej popolnoma neodvisna od dejstva, ali je statut že stopil v veljavo ali pa še ne, ker je statut odvisen od pogodbe, ne pa narobe! Nova državna tvorba Svobodnega tržaškega ozemlja je torej ustanovljena kot država vsui generisa že s samim podpisom mirovne pogodbe. Tristranska izjava od 20. marca 1948 o reviziji mirovne pogodbe z Italijo nikakor ne more ovreči pravne veljave dejanskega in pravnega obstoja Svobodnega tržaškega ozemlja. Temelj mednarodnega prava je namreč načelo, da je treba spoštovati mednarodne obveznosti. Nasprotno tolmačenje veljavnosti pogodb bi pomenilo anarhijo. Pravno predavanje prof. Cammarate je bilo v popolnem nasprotju s tem osnovnim načelom mednarodnega prava.

Ne bilo bi treba opozoriti rektorja tržaške univerze, profesorja mednarodnega prava, na zakonske določbe, ki jih je sama Italija sprejela in s tem sankcionirala to stanje dejanskega in pravnega. Z zakonom z dne 2. avgusta 1947 - št. 811, je namreč začelni poglavar italijanskega parlamenta (Konec na 2. strani spodaj)

Britisk na slovensko manjšino v Italiji

Vodstvo za kulturne izmenjave in obmejne kraje prosvetnega ministrstva v Rimu je s svojim pismom od 25. novembra 1949, št. 5113-76 L., ki ga je poslalo goriškemu šolskemu skrbništvu, sporočilo sledeče: »Odgovarjajoč na vprašanje, ki ga je stavilo Vaše blagorodje, ugotavljamo, da obiskovanje šol vsakega reda in stopnje s slovenskim učnim jezikom ne more biti dovoljeno kot samo učencem slovenskega materinega jezika in ne otrokom tistih, ki so v slovenski in obvezujoči listini, kot je to opcija, izjavili, da je njihov občevalni jezik italijanski.

Kakor je v ministrskem pismu povedano, je zadevo sprožil goriški šolski skrbnik, ki je, takoj ob prejemu pisma, urno poslal vsem ravnateljem prizadetih šol ukaz, naj »skrupulozno« izvršijo ministrsko odredbo, to se pravi izključujo iz slovenskih šol približno sto trideset učencev srednjih, strokovnih in osnovnih šol.

Po dveh mesecih pouka

Tudi maturanti, ki so vseskozi posejali slovenske šole, bi morali sedaj tik ob zaključku svojih študijev presedlati na italijanske, sedem mesecev pred maturo. Niti toliko obzira nimajo šolska oblastva, da bi vsaj iz didaktičnih ozirov počakala, da ti dijaki in učenci osnovnih šol končajo to šolsko leto!

Do tega resnega in odloznega nastopa proti slovenski manjšini na Goriškem je prišlo samo zaradi mrzine do slovenskih šol, ki jo gojijo ne samo počestni sovinišči in naši manjšini sovražni italijanski tisk, ampak tudi odgovorni vodilni krogi, ki so se pustili od prvih zaslediti in premočiti glede ukrepa, ki je tudi nezakonit, protiusustaven in silno nedemokratičen. Saj pravi člen 34 ustave: »Šola je odprta vsem.

Ti goriški vodilni krogi namreč zmotno trdijo, da je imel pravico optirati za italijansko državljanstvo samo tisti, ki občejuje samo v italijanskem jeziku in ne tudi tisti, ki občejuje v slovenskem in italijanskem jeziku. Svoječasno smo v našem listu obširno in jasno obrazložili vso zadevo in tolmačili čl. 19. mirovne pogodbe tako, da imajo pravico optirati tudi oni, ki se poslužujejo obeh jezikov. In se ni samo motili, ker jugoslovanska oblastva potrjujejo italijansko državljanstvo tudi v primeru takih optičkih izjav in dokazov.

To dejstvo je dobro znano tako goriškemu županstvu kakor prefekturi, ki sta dobili take rešitve v roke.

Vsaka trditve, da je imelo optiranje od strani Slovencev namen ojačiti slovensko manjšino v Italiji in torej politično spraviti državo v nevarnost, je prazno in zelo navadno, da ne rečemo smelo in namerno. Saj je vsakemu vrbacu na stehi znano v kakšnih okoliščinah in težkem položaju so Slovenci optirali. Ravno tako je vsakomur znano, da je fašizem iztrebil močno število Slovencev iz Gorice, tako da so Slovenci tisti, ki trpijo prvi in največjo krivico, ne pa Italijani.

Nesmisel

Nesmisel vseh nesmislov pa je, da optičke izjave v veliki večini niso še niti rešene od strani jugoslovanskih oblastev, ki so po mirovni pogodbi edino upravičene optičke sprejeti ali zavrniti; da prav goriška politična in upravna oblastva zanikajo tem slovenskim optantom pravico do državljanstva lista, do delavske knjžice in torej do dela; da ta ista oblastva zanikajo tem slovenskim optantom vso državljanstvo pravice, in čisto tudi pravico do bivališča na tem področju!

Kje dobiti večje krivice in večje protislovje? Zvedeli smo, da so ministrski ukrepi zakrivil v glavnem tri osebe baje iz golega osebnega maščevanja zaradi napadov nanje v nekem časopisu. Če je tako, je zanje to nečastno, ker se proti krivic, ki jim jih dela tisk, tudi oni lahko poslužijo zaščitnega zakona.

Nas ne briga toliko osebno maščevanje kolikor zapostavljanje, ki ga naš slovensko jezikovno manjšino v Italiji izvaja državna oblast, katera je i po mirovni pogodbi i po

lastni ustavi dolžna zaščititi slovensko manjšino ravno tako učinkovito, kakor je zaščitila francosko v dolini Aosta, nemško na Tridentinskem in v Poadižju, deset tisoč Ladinov na Tridentinskem in zopet kakšnih sedem tisoč Nemcev v dolini Gressoney. Samo Slovencev ni še dala država niti enega zaščitnega zakona, kljub vsem obljubam in obveznostim, kljub vsem slovenskim izjavam o pravičnem postopanju in ravnanju s to manjšino, da se popravijo krivice, ki ji jih je prizadejal fašizem. Med te krivice spada tudi dvajset let šolskega molka in pa tisoči in tisoči primerov nasilnih izselitev Slovencev v Italije v Jugoslavijo, v Argentino, v druge kraje Italije in nekoliko povsod po svetu.

Naše šole so jim trn v peti

Danes je državnim oblastvom postalo trn v peti kakšnih 130 slovenskih dijakov in osnovnošolskih učencev, katerih starši so optirali za ohranitev italijanskega državljanstva. Tako država pod pritiskom krajevnih sovražnikov našega rodu popravila krivice, ki nam jih je napravil fašizem; tako izpolnjuje obveznosti, ki jih je z mirovno pogodbo sprejela in s členom 6 ustave obljubila!

Da gre za zapostavljanje se vidi tudi iz dejstva, da je Italija zaščitila s posebnim zakonskim ukre-

pom vse Nemce v Italiji, tudi tistih sedem tisoč, ki živijo zgubljeni daleč tam v dolini Gressoney; tiste Nemce, ki so ji i v prvi i v drugi svetovni vojni prizadeli grmado gorja in deportirali desetine in desetine tisočev vojakov ter civilistov, od katerih se jih je le malo vrnilo.

Naši manjšini v Italiji, tvoreči najmanj sedemdeset tisoč duš, pa osporava še tistih par razredov šol, ki jih je našla ob zopetnem prevzemu oblasti po ukinitvi Zavezniške vojaške uprave na Goriškem. V vsej slovenski Beniciji in kanalški dolini na Trbiškem ni Italija dovolila odpri se niti enega razreda osnovnih ali srednjih šol! Zakaj? Iz maščevanja našim slovenskim narodom, ki ji ni storil nič žalega, nič hudega! Nekaj beničkih Slovencev se mora šolati v Gorici, ker jim v lastnem kraju nočejo dati slovenskih šol.

Očitek o deportirancih od meseca maja 1945 ne more pasti na naš narod, ki ni zakrivil tega dejanja, marveč ga je vedno odločno obsodil in bil prav za prav največji mučenik in trpin zaradi nečloveškega zločina ugrabitve. Sicer pa moramo prav pri tej priliki poudariti resnico, ki mora priti v korist in razbremenitev našega naroda. To je, da so italijanska politična in sodna oblastva odredila, da se bosta vršila dva procesa zaradi ugrabitve in deportacije od meseca

maja 1945 proti dvema Italijanoma, in sicer v Rimu in v Benetkah, skoro tajno, da ne bodo Slovenci in ves svet zvedeli za pravo zgodovino deportacij!...

Resnica o deportacijah

V Rimu bodo sodili nekoga Italijana, ki je dal odpeljati sodržavljanca g. Rufola, ki se ni več vrnil; v Benetkah pa nekoga »Milanese« (bojno ime), ki je zakrivil ugrabitev in deportacijo štirinajstih sodržavljanov Italijanov.

Zakaj ne sodijo teh zločincev v Gorici, ko se je dejanje vendar tu izvršilo? Zato, ker ne bi mogli več trditi, da so ugrabljali in deportirali »ščavila«. So pa še drugi primeri deportacij, ki so jih zakrivilo Italijani sami nad lastnimi brati. Tudi imena teh pridejo enkrat na dan!

In da povemo še bolj jasno besedo, moramo objaviti besede mnogih Italijanov na Goriškem, bivših fašistov, ki pravijo: »Srečni mi, da smo bili meseca maja 1945 v Gorici in v Trstu! Tako smo se vsaj rešili, kajti če bi bili takrat v severni Italiji, kjer so v osmih dneh poklali tri sto šestdeset tisoč fašistov, bi gotovo tudi mi pomnožili to število«. Tam niso klali »ščavila!«.

Pa pustimo sedaj ta argument in vrnimo se zopet k jedru šolskega vprašanja, ki nas najbolj zanima. Solska in politična oblastva na Goriškem trdijo, da je bila šola s slovenskim učnim jezikom ustanovljena za slovensko manjšino in ne tudi za otroke italijanskega očeta. Zato trdijo, da taki otroci ne smejo posecati manjšinske šole. In zopet ugotavljamo drugi nesmisel: če je to res, mora biti res tudi, da ne smejo otroci slovenskega očeta v italijanske šole. Na ta naš ugovor pa odgovarjajo: »Tu prihaja v poštev prosta izbira!«

Pravilica o volku in jagnjetu dobiva tu svojo najlepšo potrditev! Pod besedami »zaščita jezikovnih manjšin« (tutela delle minoranze linguistiche), ki jih rabi člen 6 ustave, moramo razumeti to, kar je večkrat sam g. De Gasperi povedal, da imajo manjšine tudi pravico do razvoja in ne samo do umiranja, kakor to tolmačijo in izvajajo goriška politična, upravna in šolska oblastva.

Tisti, ki naše šole in naš rod sovražijo, naj bi bili tudi toliko dosledni, da bi se odpovedali vodstvu naših šol! Doslednost za doslednost! Naše šole naj postanejo avtonomne in v vsakem pogledu! In predvsem mora veljati pravilo, da imajo starši prosto izbiro med dvema šolama, saj imajo šole s slovenskim učnim jezikom tudi obvezen pouk italijanskega jezika, italijanske pa obratno slovenskega ne. Na Tridentinskem in v Poadižju velja zakon, ki obvezuje poučevanje nemščine tudi v italijanskih šolah. Zakaj ne bi veljal na Goriškem vsaj tak zakon, ki bi dal staršem prosto izbiro šole? Danes nimamo nobenega šolskega zakona, ki bi to zabrajeval. Zato je ministrska odredba nezakonita, protiusustavna (čl. 34), nedemokratična in žaljiva za slovenski narod, sramotna pa za Italijo! S kakšno pravico se potem Italija poteguje za vstop v ONU?

Odzvem šole sto tridesetim učencem pomeni zagreniti sto trideset src, sto trideset družin. Pomeni ojačiti čut krivice in temu dosledno: čut odpora. To je povsem naravno, zato ni treba govoriti o pomirjenju duhov, kakor da bi jih moral pomiriti naš narod... Saj je vendar naš narod, ki trpi krivico, ne da bi krivice komur koli prizadeval!

V ljubezni in svobodi je moč življenja in mirnega sožitja. Tisti, ki v Italiji odločajo o usodi našega naroda, naj imajo pred očmi daljšo bodočnost, ko bo imel ta narod odprta vrata v svobodno matično domovino in prosto besedo, da izpove, kako se mu je godilo v »demokratični« republiki Italiji, potem ko ga je fašizem dvajset let preganjal. Ta narod trpin bo gotovo govoril vso resnico, samo resnico! Morda pa ni ta bodočnost tako daleč.

V zadoščanje nam je, da se mnogi goriški ugledni Italijani zavedajo krivice, ki se godi našim dijakom in učencem, in obsojajo nedemokratičen ukrep, ki je tudi nezakonit.

Od srede do srede

30. NOVEMBER: V dveh letih bo imela zapadna Evropa uspešno obrambno organizacijo. — V Italiji je proglašena enodnevna splošna stanka zaradi smrti dveh delavcev v spopadu s policijo. — V Izraelu živi en milijon židov. — Anglija bo uradno priznala kitajsko komunistično vlado. — V Ameriki verjetno preizkušajo helijsko bombo, ki bo baje tisočkrat močnejša od bikinske atomske bombe.

1. DECEMBER: Italijanska vlada pripravila zeleno knjigo o svojih bivših kolonijah. — Nemški katoliški voditelj Adenauer je s sporazumel z voditeljem socialistov Schumacherjem. — Skupščina OZN je odbila pet mirovnih točk ZSSR in sprejela dvanajst točk zapadnih sil o ohranitvi svetovnega mira. — Finančni minister FLRJ se je težko ponesrečil. — Maršal Timošenko je bil imenovan za naslednika maršala Rokossovskega kot vrhovni poveljnik sovjetske vojske na zahodu.

2. DECEMBER: V Sarajevu so začeli s sodno razpravo proti skupini v Jugoslaviji živčih ruskih emigrantov, ki so bili v službi sovjetske vojske; obtoženec Nebjudov se je v zaporu obesil, glavni obtoženec Kriško pa priznava pripisano mu krivdo. — Na pariški atlantski vojaški konferenci je prevladala francoska kontinentalna teza nad angleško »periferno tezo«. — Sicilski vulkan Etna je začel bruhati.

3. DECEMBER: V Indoneziji se zaostrejuje vojni položaj. — V Sarajevu so odprli novo univerzo. — De Gasperi je začel zopet z razgovori z vodilnimi osebnostmi iz socialdemokratskega tabora, ker upa, da bodo pristali na sodelovanje z njegovo vlado. — Romitovci sredinici socialisti se z velikimi medsebojnimi spori pripravljajo na skorajšnji kongres v Firencah. — V vzhodni Nemčiji so na dnevnem redu masovne aretacije, ker iščejo Sovjeti krivce sabotažnega dejanja v uranovem rudniku.

4. DECEMBER: Kitajska nacionalistična vlada, ki medtem že zapuša svojo četrto medbojno prestolnico Cengtu in se seli na otok Formozo, azhteva, naj prevzame Cankajšekovo vodstvo borbe proti komunistom. — Francoska vlada v težavah, ker sta v zadnjih dneh odstopila že dva ministra iz načelnih razlogov. — Češkoslovaški Škofje svarijo vlado, naj ne prenapenja loka odnosajev države do Cerkev. — V Sarakaku sta dva mlada Malezija napadla in težko ranila angleškega guvernerja Stewarta.

5. DECEMBER: V Londonu so sestavili načrt novega statuta zveze svobodnih sindikatov sveta. — Po Cankajšekovem prevzemu državnega vodstva je dosedajni državni predsednik Li-Cung-Yen odpotoval na zdravljenje v Zedinjene države. — Papež je izjavil skupini ameriških narodnih poslancev: »Če uničimo vero v Boga, smrtno zadenejo svobodolo«. — Ker se tudi Biddaultova vlada je močno maje, govorijo v Parizu o nujnosti novih parlamentarnih volitev.

6. DECEMBER: Anglija se zaveza za ustanovitev skupine »Uniscans«, to je zveze med Anglijo in skandinavskimi državami. — Začetek sodne obravnave proti Kostovu v Bolgariji. — Beograjska »Borbak trdi, da stonijo budimpeštanske kominformistične resolucije na lažnih predpostavkah in da ne bodo mogle zavustiti procesa nezadovoljstva delavnih množic. — V Franciji narašča brezposelnost, medtem ko se javno mnenje vedno bolj razburja zaradi izjave zapadnonemškega vladnega predsednika Adenauerja, da bo nova nemška vojska sodelovala na željo zapadnih sil le kot enakopraven del skupne evropske armade. — Kitajski komunistični prvak Mao-Ce-Tung proglašaja, da je kitajske državljanske vojne praktično konec. — Jugoslovanska vlada je imenovala namestnika zunanjega ministra Baeblerja za svojega stalnega zastopnika pri Organizaciji združenih narodov, Viljana pa za novega namestnika zunanjega ministra.

Brzjojavki SDZ v Gorici predsedniku ministrskega sveta

Gorica, 1. decembra 1949
Slovenska demokratska zveza v Gorici prosi za krščansko upoštevanje manjšinske zaščite in zahteva preklic ukrepa, s katerim so bili sinovi optantov izključeni iz slovenskih šol.

Prosvetnemu ministru

Gorica, 1. decembra 1949
Slovenska demokratska zveza v Gorici sklicuje se na demokratično in človečansko razumevanje z Vaše strani, zahteva preklic ukrepa, s katerim so bili sinovi optantov izključeni iz slovenskih šol.

Brzjojavka SDZ v Trstu italijanskemu ministrskemu predsedniku

Trst, 1. decembra 1949
Samo sovražniki sporazuma med Italijani in Slovenci so mogli svetovati prepoved, da bi slovenski učenci, sinovi optantov mogli posecati slovenske šole. Svetujemo takojšen preklic ukrepa, ki nasprotuje demokratičnim načelom in osnovnim človečanskim pravicam.

Pismo SDZ v Gorici

Gospodu predsedniku ministrskega sveta, Rim,
Gospodu prosvetnemu ministru, Rim
Gospodu prefektu goriške pokrajine, Gorica.

Ker je Slovenska demokratska zveza v Gorici zvedela za okrožnico št. 5113-76 L z dne 25. novembra 1949 ravnateljstva za kulturne stike in obmejne pokrajine pri prosvetnem ministrstvu z naslednjo vsebino:

»V odgovoru na postavljeno vprašanje (s strani goriškega šolskega skrbnika) ugotavljamo, da more biti posecanje šol vseh vrst in stopenj s slovenskim učnim jezikom dovoljeno samo gojencem slovenskega materinega jezika in ne sinovom onih, ki so v svečani in obvezujoči listini, kot je opcija, izjavili, da je njihov občevalni jezik italijanski.«

zahteva njen preklic z naslednjimi pripombami:

- 1) Ni nobenega zakona ne za šole s slovenskim in ne za šole z italijanskim učnim jezikom, ki bi prepovedoval gojencem obeh narodnosti posecanje enih ali drugih; zaradi tega je ukrep nezakonit.
- 2) Izjava o občevalnem jeziku o priliki opcije je imela izključni namen ohraniti italijanskega državljanstva in nikakor ne odpovedi lastnemu materinemu jeziku; vsi ali skoro vsi so izjavili, da je njihov občevalni jezik italijanski in slovenski.
- 3) Pojem o občevalnem jeziku je zelo prožen in ga moramo tolmačiti v njegovem širšem pomenu. Celotno jugoslovanska oblastva ugodno rešujejo prošnje optantov, ki so dokazali, da se poslužujejo obeh jezikov, kar je dobro znano goriški občini kakor tudi goriški prefekturi.
- 4) Če se prepoveduje posecanje šol s slovenskim učnim jezikom onim, ki so zaradi ohranitve državljanstva in samo zaradi tega kakor tudi v posebnih kritičnih okolnostih izjavili, da je njihov občevalni jezik samo italijanski, zakaj se ne prepove posecanje šol z italijanskim učnim jezikom onim, ki so izjavili, da je njihov občevalni jezik slovenski? Zakaj je dopuščena ne vedno zakonita propaganda, naj bi slovenski delavci, uradniki itd. pošiljali svoje otroke v šole z italijanskim učnim jezikom?
- 5) Člen 6. ustave določa: »Republika ščiti s posebnimi določbami jezikovne manjšine«. Dostaj pa Republika ni izdala nobenega zakona za zaščito in razvoj slovenske jezikovne manjšine v Italiji.

Ukrep krši vsa načela o demokratičnih svobodnih in je nasproten človečanskim pravicam in svobodnim sprotetih z ustavo in proglašeni po OZN, v katero bo v kratkem stopila tudi italijanska republika kot svobodna in omakana država.

Gorica, 1. decembra 1949
Slovenska demokratska zveza v Gorici

IZ JUGOSLAVIJE

V drugi polovici novembra je bil na Ogrskem sestanku Kominforma, na katerem so delegati posameznih držav obravnavali pereče komunistične probleme. Ob zaključku sestanka sta izdala tri resolucije, od katerih sta prvi dve namenjeni »obrambi miru pred vojnimi hujškimi in »analogam komunističnih strank za enotnost delavskega razreda«. V teh sklepih ni prav nič novega. S starimi gesli poudarjajo komunistični voditelji stara načela.

Zivahnješa je tretja resolucija, posvečena »jugoslovanski komunistični stranki, ki se nahaja v rokah izdajalcev in vohunov«. Zanimivo je, da je Kominform sedaj razširil svoje obtožbe na večje število oseb. Medtem ko so bili dosedaj glavni krivci samo Tito, Ranković, Kardelj in Djilas, dodaja najnovejša resolucija k tem štirim imenom še naslednja: Pijade, Gošnjak, Maslarić, Bebler, Mrazović, Vukmanović, Popović, Kidrič itd. Vse te gospe tovariše označuje resolucija kot »sovražnike delavskega razreda in kmetov«, »sovražnike narodov jugoslavije«, »vohunsko skupino«, »likvidatorje jugoslovanske neodvisnosti (!!!) ter jih sploh obkleva z vsemi najhujšimi psovki najnovejše izdaje komunističnega slovarja.

Ob zaključku poziva resolucija jugoslovanske narode, naj odvržejo s sebe ta sramotni režim ter izjavljajo, da je borba proti Titovi kliki mednarodna dolžnost vseh komunističnih strank. Posamezne kominformistične države ne bodo napadle izdajalca, toda pomagale bodo vsem tistim, ki se bodo proti njemu orili in dovoljevale bodo svojim državljanom, da se kot prostovoljci teh borb udeležujejo.

Proces v Sarajevu

Nekasen Titov odgovor na ta napad je proces, ki se je pred dnevi začel v Sarajevu. Na zatočni klopi sedi veliko število bivših carističnih ruskih beguncov v Jugoslaviji. Ti begunci so po končani drugi svetovni vojni sprejeli rusko državljanstvo, toda Rusija jim ni dovolila povratka v domovino, temveč jih je kot dobre poznavalce jugoslovanskih razmer prisilila, da so ostali na svojih mestih, kjer jih je uporabljala za svoje namene.

Nesrečni ljudje, ki so se po igri usode znašli v razmerah, katerim niso mogli biti kos, priznavajo sedaj najbrž tudi premožne stvari, katerih najbrž niso niti napravili. Saj je dovolj znano, da se je neposredno pred pričetkom razprave v celici obred eden izmed glavnih obtožencev; pred svojim samomornem pa je imel na razpolago še papir, pero in čas, da je napisal Ozni zahvalno pismo, ker je z njim tako lepo postopala! Blagor mu, kdor verjame! Mi pa mislimo, da se je odličnim posameznem sovjetskih metod dogodila nesreča ter so obtožena preveč močno in prijazno obdelovali, tako da je na posledicah mučenja umrl. Neprijetna zadeva, kajti s tem dogodkom je procesu odvzet tisti sijaj »popolnosti«, s katerim se odlikujejo podobne sovjetske gledališke predstave.

Da gre pri tem res za gledališko predstavo, na kateri nastopajo na žalost ljudje, nečloveško izdelani in po najnovejših metodah progresivne inkvizicije duševno popolnoma uničeni, nam kaže tudi dejstvo, da so najbrž iz vzgojnih vidikov, pripeljali na predstavo v sodni dvorani celo 300 dijakov višjih razredov sarajevskih srednjih šol. Komunistično vzgojstvo ima res svojevrstne metode!

Vsi obtoženci seveda gladko pri-

(Nadaljevanje s 1. strani)

janske države sankcionirani in objavili zakon, ki ga je odobrila ustavodajna zbornica:

Clen 1: Vlada republike je pooblašena, da ratificira mirovno pogodbo med zavezniškimi in pridruženimi silami ter Italijo, podpisano v Parizu 10. februarja 1947, pod pogojem, da jo poleg Italije ratificirajo vse države omenjene v čl. 90 mirovne pogodbe.

Razem tega je začasni poglavar italijanske države z zakonsko uredbo z dne 28. novembra 1947 - št. 1439, na podlagi navedenega zakona z dne 8. avgusta 1947 - št. 811, na podlagi sklepa ministrskega sveta, na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra državnega tajnika za zunanje zadeve, v sporazumu z vsemi ministri sankcioniral in objavil:

Clen 1: Priznava se polna in popolna pravomočnost priložene mirovne pogodbe med Italijo in zavezniškimi ter pridruženimi državami, podpisane v Parizu 10. februarja 1947 in uveljavljene 16. septembra 1947.

Tako je izjavila službena Italija! To so dejstva. In če jih primerjamo z vsem, kar smo te dni slišali in čitali po raznih italijanskih listih, se nehote vprašamo: če je že učitelj tak, kakšni šele bodo učenci?

znajajo, da so sodelovali v »stari gnili Jugoslaviji z reakcionarnimi režimi«, med vojno z okupatorjem, po vojni pa so bili agenti sovjetske vohunske službe. Čeprav je v obtožnici nedvomno tudi mnogo resničnega gradiva, so vendar vsa priznanja, ves proces in vse izjave popolnoma prikrojene trenutnim koristim titovskega režima, ki se na ta način z moskovskim orožjem brani proti moskovskemu napadam. Vprašanje je, ali bo Sovjetska zveza vse to mirno vzela na znanje ali pa bodo taki in podobni dogodki pospešili njeno reakcijo.

Moskva in Mihajlovič

Za smer, ki jo zavzema borba Kominforma pod taktirko Moskve proti Titu je značilno, da so pred kratkim oddajale vse protititovski propagandi službe radjske postaje zanimivo vest, iz katere sledi, da bi si Sovetska zveza rada zopet pridobila naklonjenost nacionalnih krogov. Moskovska vest namreč trdi, da Mihajlovič niso ujele Rankovičeve policijske čete, temveč, da so ga Titu izročili Angleži, ki so se na ta način hoteli na njim lasten način iznebiti glavnega dokaza svoje izdaje nad nacionalnimi koristmi Jugoslavije. Obenem pa so s tem dejanjem potrdili svoje zavezništvo s Titom. Sovjeti računajo, da se bo jugoslovanskim narodom, ki nosijo na svojih ramah vse posledice nesrečne politike Zapada, zdela vest verjetna in da bodo nanjo pozitivno reagirali s tem, da ohladi svoje navdušenje za državo, ki so se z njihovo svobodo in krvjo tako brezobzirno igrali.

Ob obletnici proglasitve republike

Po vsej Jugoslaviji so dne 29. novembra praznovali obletnico prvega zasedanja »Avnoja«, ki je bilo na ta dan leta 1943. Tudi ob tej priliki so padle nekatere izjave, ki nekako sovpadajo z vestjo, ki smo jo malo prej navedli. Na drugem zasedanju AVNOJA 29. novembra 1945 je bila namreč Jugoslavija proglašena za republiko in sedaj so se naenkrat jugoslovanski oblastniki spomnili, da proglasitve republike niso bili nenaklonjeni samo zapadnjaki, temveč da je bila tej proglasitvi nasprotna celo Moskva, ki je želela, da se komunistična revolucija v Jugoslaviji izvrši ob navideznem spoštovanju demokratičnih načel, podobno kot je to napravila na Madžarskem, Češkoslovaškem, Poljski itd. Verjetno se je Moskva takrat bala, da bi Tito prehitro razgalil njene namere. Če gledamo nazaj, lahko ugotovimo, da je imela prav: dogodki v Jugoslaviji so bili svetu prvi resen opomin pred nevarnostjo novih totalitarnih režimov in postopanje, ki ga je režim uvedel v Jugoslaviji je bilo tako, da so bili celo Sovjeti prisiljeni izobčiti njegove nosilce iz kroga svojih pristaev.

Tržaški občinski svet

Dne 6. decembra je prišla na vrsto razpravljanje pred občinskim svetom pritožba svéta. SDZ Agneletta o ukinjenih slovenskih osnovnošolskih razredih, ki smo jo v celoti objavili v naši zadnji številki. Zupan je najprej prosil dr. Agneletta, naj umakne pritožbo, oziroma predlog, češ da so o tem predmetu že dovolj govorili v zvezi s sličnimi predlogi svetnikov Dekleve, Bidovca in Ferlana. Dr. Agneletto je pa na svojem predlogu vztrajal in ga še s par umestnimi pripombami dopolnil, zlasti glede dejstva, da ni šlo za štednjo, čeprav je to v začetku trdila sama prosvetna urava ZVU, namreč le za preračunano hoteno in izvedeno ukinitev določenega števila naših osnovnošolskih razredov. Odbornik Sciollis je nato odgovarjal dr. Agnelettu in ponovil še enkrat vse to, kar že vemo. Zaradi tega ne bomo sedaj še enkrat pobijali njegovih trditvev, moramo pa odločno zanikati, da je sedaj potuk na slovenskih osnovnih šolah koristnejši! Kako naj bo potuk koristnejši, gospod profesor Sciollis, če ste združili ponekod v en sam razred kar vseh pet osnovnošolskih razredov, in celo z enim samim učiteljem?!

Zupan more nato vendarle odpreti preračunski razpravljanje. Kot prvi spregovoril komunistični svetnik Brocchi, ki po kratkem načelnem govoru ugotovi, da ni preračun zadovoljiv in da ga je treba zaradi tega zavrniti.

Kot drugi pride na vrsto demokratični svetnik Gridelli, ki je v temeljiti razpravi kot učitelj prikazal vse hibe mestnega preračuna glede tržaških potreb na polju predšolske, osnovnošolske in izvenšolske vzgoje. V prepričljivih besedah nam je govoril učitelj, peda-

Splošna izjava o človečanskih pravicah

Clen 13

1) Vsako ima pravico do svobodnega gibanja in bivanja v notranjosti vsake države.

2) Vsako ima pravico zapustiti vsako, tudi lastno državo in vrniti se v svojo državo.

Clen 14

1) Vsako ima pravico, da pred preganjanjem išče in uživa zavetišče v drugih državah.

2) Na to pravico se ne more sklicevati v primeru resnično utemeljenega zasledovanja zaradi nepolitičnih zločinov ali zaradi dejanj, ki nasprotujejo ciljem in načelom Združenih narodov.

Clen 15

1) Vsak posameznik ima pravico do enega državljanstva.

2) Nikomur se ne more samovoljno odvzeti njegovega državljanstva, niti zanikati pravice do spremembe tega državljanstva.

Clen 16

1) Polnoletni moški in ženska imata ne glede na raso, narodnost ali vero pravico, da se poročita in si ustanovita družino. Imata enako pravico glede na zakon, v zakonu in ob njegovi razvezi.

2) Zakon se lahko sklene samo s svobodno in popolno privolitvijo bodočih zakoncev.

3) Družina je naravna in osnovna celica družbe in ima pravico, da jo družba in država štiti.

Clen 17

1) Vsako ima bodisi sam ali v zvezi z drugimi pravico do lastnine.

2) Nikomur ne sme biti njegova lastnina samovoljno odvzeta.

PO ITALIJI

V Londonu se vrši te dni ustanovni kongres nekomunistične sindikalne svetovne zveze, na kateri sodelujejo tudi italijanski zastopniki. Svoje delegate je poslala Svobodna italijanska delavska zbornica. Njen glavni tajnik, poslanec Giulio Pastore, je predlagal skupščini, naj bi sprejela sklep, s katerim bi podrtala, da zahteva mednarodna delavska solidarnost, da delavci vseh dežel nikjer ne zapirajo vrat vseljevanju tuje delovne sile, razen v primeru velikih kriz in nezaposlenosti. S tem je hotel poslanec Pastore napraviti uslugo svoji prenaseljeni domovini. Toda izmed 72 prisotnih delegatov jih je 21 glasovalo proti sprejemu italijanskega predloga. Značilno je, da so za upravičene italijanske predloge glasovali skoraj vsi delegati delavskih organizacij Združenih držav, medtem ko so baje bili Angleži njihovi glavni nasprotniki.

Neuspešne stavke

V posameznih krajih kmetje se vedno nadaljujejo z zasedanjem velepsestniške zemlje, da bi na ta način izsilili pospešitev agrarne reforme. Nezadovolstvo izkoriščajo komunisti in tako prihaja tu in tam do težjih incidentov. Tak incident se je dogodil 29. nov. v Torre Maggiore pri Foggii. V spopadu med policijo in kmetjskimi delavci

so izgubile življenje tri osebe. Zaradi tega je proglasila Glavna italijanska delavska zbornica 1. decembra enodnevno protestno generarno stavko po vsej Italiji. Svobodna delavska zbornica se stavki ni pridružila.

Utrujeni zaradi stalnega izkoriščanja stavk v politične namene se delavci in nameščenci to pot niso odzvali povabilu komunistične delavske zbornice in stavka je v glavnem doživela popoln neuspeh, posebno na deželi in v manjših krajih.

Za soboto 10. t. m. pa je najavljena enodnevna protestna stavka, ki so jo proglasili zastopniki vseh delavskih sindikatov, torej tudi nekomunističnih. Stavkali bodo državni nameščenci, ki zahtevajo povisjanje svojih plač. Kot je namreč znano se plače državnim nameščencem niso povisale v takem razmerju, kot se je to zgodilo s privatnimi uslužbenci. Državnim nameščencem zahtevajo, da se to zapostavljanje čimprej odpravi. Na žalost pa imajo pri svojih naporih opraviti z državno blagajno, ki jo je mnogo težje ugnati kot pa posameznega podjetnika.

Težkoče kovinske industrije

Precej smo čitali in slišali o težkočah, v katerih se trenutno nahajajo razne velike tovarne kovinskih izdelkov, posebno v Lombardiji. Mnogi vračajo odgovornost za tak položaj na vlado, kateri očitajo, da je z izvajanjem Marshallovega načrta dovolila svobodni dostop cenenim in dobrim ameriškim strojem na italijansko tržišče in je s tem vršla svoje lastne industrije v brezposelnost. Zaradi kritičnega položaja se je podala v Rim delegacija prizadetih gospodarskih krogov in je zahtevala, naj vlada domači kovinski industriji ponovno pripomore do zopetnega dviga. Za trajen uspeh pa je seveda nujno potrebna modernizacija, za modernizacijo obratov so potrebna sredstva in ta sredstva bo zopet dal lahko edino - Marshallov načrt.

V splošnem pa poudarjajo odgovorni krogi, da so se lahko vse dobro vodene industrije uspešno izognile kritičnemu položaju, v katerem so našla nekatera podjetja pri prehodu iz vojne v mirovno obdobje produkcije (n. pr. Isotta Fraschini, Breda itd.).

Zaščita stanovanjskih najemnin

Poslanska zbornica je z 246 proti 30 glasovom sprejela zakon o podaljšanju zaščite stanovanjskih najemnin do 31. decembra 1951. Najemnina za prostore, ki služijo v stanovanjske namene ali kot poslovni lokal za obrtnike in poklicne delavce bo s 1. januarjem 1951 lahko povišana za 50 odstotkov, izjemoma za 100 odst., ako je v vprašanju najemnik, ki po svojem gospodarskem položaju lahko prenese tako povišanje, in za 30 odst., ako je v vprašanju gospodarsko slabo stoječa oseba. Najemnina za lokale, ki so bili dani prvič v najem po 8. septembru 1943, bo najemnina lahko povišana samo za 10 odst. Prostorom, ki služijo v namene, različne od prej navedenih, bodo najemnine s 1. januarjem 1951 povišane za 100 - 150 odstotkov. Podobni poviški so nato predvideni tudi za 1. januar 1951. leta.

Trije jetniki v eni celici

Iz Budimpešte prihaja naslednja novica: V policijskem zaporu v Budimpešti v ulici Andrássy št. 60 sta bila dva jetnika, in sicer v isti celici. V isto celico so pripeljali tretjega. Ta je vprašal ona dva, zakaj so ju zaprli. Eden je rekel, da je že dve leti v zaporu ker je rekel, da je Laszlo Rajk izdajalec. Drugi mu je rekel, da je že šest mesecev v zaporu, ker je trdil, da Rajk ni izdajalec. Oba sta pa vprašala novodošleca: »Zakaj si pa ti tukaj?« Ta jima je odgovoril: »Oh, jaz sem pa Rajk.«

Društveno življenje

Slov. demokratska zveza

Zborovanje Slov. dem. zveze v Medvevasi pri Devinu.

Preteklo nedeljo dne 4. t. m. je organiziral odbor Slov. dem. zveze za Nabržino v Medvevasi, v eni najbolj oddaljenih vasi naše občine, malo zborovanje. S tem zborovanjem je bil združen tudi izlet somišljenikov iz drugih vasi, predvsem iz Nabržine. Saj je skoro večina teh izletnikov bila prvič v Medvevasi! Sestanka, ki je bil v gostilni g. Legiše, se je udeležilo lepo število tamošnjih gospodarjev, da sliho tudi naš program in našo besedo. Sestanka se je udeležil sam predsednik SDZ g. dr. Agneletto z nekaterimi člani glavnega odbora. Sklicatelj sestanka g. Terčon iz Nabržine je odprl sestanek, pozdravil navzoče in predstavil tržaške goste. Povzel je takoj nato besedo g. dr. Agneletto, ki je v obširnem govoru temeljito pojasnil namen in naloge našega gibanja. Vsi zborovalci so z velikim zadovoljstvom sledili izvajanjem govornika. Sledil je nato pomenek o potrebah in težavah naših kmetov in gospodarjev. Vodstvo SDZ bo napravilo vse korake, da se iznešene želje izpolnijo.

Sledil je nato še razgovor o prečih občinskih zadevah, kar je bilo prav za prav glavni namen tega sestanka. Zupan g. Kralj je obširno razlagal vsem prisotnim vaščanom, kako in koliko si občinska uprava prizadeva za rešitev vseh prečih zadev, ki posebno tarejo to vasico. Glavna vprašanja za to in tudi za druge sosedne vasi je obnova še porušenih stavb, električna luč in voda. O vseh teh vprašanjih je g. župan dal vsa potrebna pojasnila in tudi povedal, kakšni so trenutni izgledi glede njihove rešitve. Prisotni so z zadovoljstvom in zaupanjem vzeli vse to na znanje.

O drugih občinskih zadevah je še poročal odbornik g. Terčon. S sestankom so bili vsi navzoči zelo zadovoljni in so še izrekli željo, da bi se slični sestanki večkrat ponovili. Razvidelo se je, da so res taki sestanki zelo potrebni, ker ljudje radi poslušajo, da se jim poroča o gospodarskih vprašanjih in se tako tudi prepričajo, da se naši izvoljeni predstavniki v resnici zanimajo za vse potrebe naših vasi. Na koncu je zadonela še naša slovenska pesem, nakar smo se poslovili od vseh Medvevascev in jim obljubili, da se bomo kmalu spet vrnili.

Seja širšega odbora

4. t. m. je bila seja širšega odbora Slov. demokratske zveze za STO v Trstu.

V nadaljevanju razprave o šol-

stvu je bilo sklenjeno, da se nadaljuje akcija o vrnitvi 22 razredov, ki so bili pred nedavnim ukinjeni po ZVU; da se SDZ zanima za odprtje novih slovenskih otroških vrtcev in da polaga važnost na poslopja slovenskih šol, ki ne odgovarjajo higijenskim predpisom, medtem ko so otroci italijanske narodnosti nastanjeni v novih ali pa v dobro ohranjenih šolskih poslopih. Tudi na inventar in učne pripomočke bo treba polagati večjo pozornost, ker vemo, da bi njihovo pomanjkanje vplivalo na učne uspehe. Kot je razvidno, polaga SDZ veliko skrb šolskemu vprašanju, pa je bil zato tudi izvoljen poseben šolski odsek, ki se bo bavil z vsemi perečimi vprašanji slovenskega šolstva in jih tolmačil na pristojnem mestu. Predvsem bo treba stremeti za tem, da postane slovensko šolstvo avtonomno v vsakem pogledu.

Odbor Slovenske demokratske zveze odločno obsoja politiko večinske stranke in tržaškem mestnem svetu, ki zmanevirira s svojo večinsko »mašinerijom« vsak predlog v svojo strankarsko korist, četudi so ti predlogi v občo škodo davkoplačevalca mesta Trsta, še posebno pa slovenskega.

Cetudi nekateri časopisi potvarjajo poročila mestnega svetovalca Slovenske narodne liste o razpravah v mestnem svetu, je slovenskim demokratičnim volivcem znana vna našega svetovalca pri zagovarjanju slovenskih pravic. Slovenska demokratska zveza stoji na stališču, da mora zapolniti mestna uprava Slovence v razmerju s številom slovenskega prebivalstva, ali pa naj župan in večinska »mašinerija« v mestnem svetu razrešita slovenskega davkoplačevalca plačevanja davkov.

Kot je že bilo omenjeno na zadnji odborovi seji, bo na pobudo SDZ ustanovljen gospodarski svet, katerega namen bo v začetnem delovanju prirediti najrazličnejša gospodarska predavanja. Posebno pazno bo treba pri tem posvetiti kmetijstvu tržaškega podeželja.

Organizacija narodne demokr. mladine

Tečaj za ženska ročna dela

Tečaj za ženska ročna dela, ki ga je priredila Organizacija slovenske demokratske mladine, se bo začel 16. decembra ob 20. uri. Sprejemanje se še nadaljnje prijave, in sicer v torek, 13. decembra ob 15. do 16. ure in v petek, 16. decembra ob 10. do 11. ure. Matere, vpišite svoje hčerkice v ta koristni tečaj, ki ga bo vodila spretna in izkušena strokovna moč!

Gospodarstvo Svobodnega trž. ozemlja v 8. poročilu generala Aireya

Osmo poročilo o upravi anglo-ameriškega področja Svobodnega tržaškega ozemlja, ki ga je sestavil generalni major T. S. Airey, obsega tromesečje julij-september 1949. Poročilo obravnava posebno natančno gospodarski razvoj in položaj področja s posebnim oziranjem na črte za gospodarsko obnovo v okviru Marshallove pomoči Evropi.

Celotni izdatki, določeni v dolgoročnem programu za izvedbo Marshallovega načrta, znašajo skoraj 94 milijard lir, od katerih je bilo do 30. junija t. l. uporabljenih samo 15,238 milijard, za finančno leto 1949-50 pa je predvidena investicija nadaljnjih 27,870 milijard lir.

Kot prvi uspeh gospodarske obnove lahko beležimo zmanjšanje preračunskega primanjkljaja Uprave področja, ki je znašal za drugo polletje leta 1948 21 milijard lir, medtem ko je letos predviden primanjkljaj samo 9 milijard lir. Poudariti moramo, da je bil tudi primanjkljaj za prvo polletje tekočega leta manjši kot pa je bil prvotno predviden: predvideno je bilo 6.740 milijonov lir primanjkljaja, dejanski primanjkljaj pa je znašal samo 4.836 milijonov lir. Primanjkljaj bi bil še manjši, ako ne bi ZVU v sporazumu z italijansko vlado naknadno odobrila še 1.500 milijonov lir za popravilo ladij v tržaških ladjedelnicah.

Drug razveseljiv znak uspešne obnove pa opazimo v dejstvu, da je v tem četrtletju uvoz industrijskih surovin in strojev prvič po vojni večji od uvoza potrošnih dobrin. To pomeni, da se področje industrijsko razvija.

Poveljnik predvideva v svojem poročilu, da bo področje verjetno v letu 1953 imelo uravnoveseno trgovinsko bilanco, da bo uvoz potrošnih surovin in blaga verjetno lahko plačevalo z izvozom in uslugami. Predvidoma bo Svobodno tržaško ozemlje leta 1953 doseglo celo manjši aktiven saldo v prometu

z dolarskim področjem, postalo bo aktivno v prometu z Avstrijo in državami Srednje Evrope, edino gospodarski odnosi z Italijo in Nemčijo bodo še vedno pasivni, toda njihov primanjkljaj bo krit s presežki prometa z prej navedenimi področji.

Navedena pričakovanja dobivajo svoje potrdilo tudi v stalnem večanju uvoza in izvoza področja. V primeri s prejšnjim tromesečjem se je skupna vrednost uvoza in izvoza v tem tromesečju povečala približno za 300 milijonov lir. Povečanje je zabeležil posebno uvoz lesa iz Avstrije in Jugoslavije ter izvoz riža v Švico. Zavezniska vojska uprava je podvela korake za poživitev blagovne izmenjave z jugoslovanskim področjem Svobodnega tržaškega ozemlja.

V teku tromesečja junij-avgust je pristalo v pristanišču več ladij kot pa v prejšnjem tromesečju, čeprav je njihova registrska tonaža nekaj manjša. Od skupnega števila 2409 ladij jih je 2053 plulo po italijansko zastavo, 250.508 ton na zastavo Združenih držav in 52.481 ton na jugoslovansko zastavo. Poudariti pa moramo, da je v teku zadnjega tromesečja bila skupna količina tovorov, ki so prišli in odšli iz pristanišča, za približno 30 ton manjša kot pa v prejšnjem tromesečju (marec-maj).

Najživahnješi železniški tovorni promet beleži Trst z Avstrijo. V tromesečju julij-september je ta promet znašal 18.027 natovorjenih vagonov izvoza in 7.205 natovorjenih vagonov dovoza. Avstriji sledi Italija z 4.011 vagoni izvoza in 5.539 vagoni uvoza. Nato pridejo po vrstnem redu Češkoslovaška in Jugoslavija, vsaka s po približno 2.000 vagoni uvoza, odnosno izvoza.

(Dalje na 4. strani)

Rdeča gonja

Odkar so si v Titovi Jugoslaviji zamislili z izdatnimi injekcijami dolarske zvezde pravljico o takimi 5. internacionalci, s katero bo rdeči vitez iz Belega dvora spravil ves naš planet v komunistično vredo — če ne bo poprej počila — se je tudi tukajšnji slovenski komunistični dnevnik močno okrepil. Ne morda na število naročnikov, ki jih je točno toliko, kolikor je še privesnih zaslužkarjev, pač pa so se z močjo napihnjenega balona prav po atomsko zavrtele sirene njegovega bogatega besednega zaklada, ki je hvaležna dediščina moskovske zapuščine...

V raznih oznovskih spretnostih je komunistično stebrovje pri »P. d.« naravnost nebotičniško zgrajeno in zato budno brska po kartotekah karakteristik pri znani tržaški podružnici. Za enkrat so jim pri sreči kartoteke nasprotnikov, ki so zavzele že vse omare, police in za boje ter še vedno naraščajo z dneva v dan, z noči v noč, kar se dogaja tudi s tako imenovanimi polimnjenimi babičevci, medtem ko pravoverne, to se pravi oblastniško prekaljene zvestobarje lahko stisneš v skromno denarnico tržaškega državnega uradnika. Stikajo po teh karakteristikah zato, da bi sproti bogatili svoje lastne značilnostne kartončke in bi jih ne začela usoda raznih Rajkov, Gomuljkov, Dimitrov, Kostov itd...

Pravijo tudi, da vsak »udarni članek« v babičevskem tisku prinese okrog 50 ur zapisanega udarniškega dela v Kočevskih gozdovih, na progi Beograd - Zagreb ali na gradišču Novega Beograda; čisto po volji rdečega reklamnega strokovnjaka. Isti viri, ki pa mimogrede povedano, niso uradno potrjeni, zagotavljajo tudi, da je udarna brigada Branko Babić prešla udarno kolajno na spolju udarniške gostobesednosti. Te udarniške delavnosti so menda merili na vavle porabljenega rotacijskega papirja in s štetjem psóvk, obrekovanj, klevet, zavijanj in podobnih cvetkov komunistične žurnalistike. Stejše so baje registrirali najnovjši ameriški računski stroji, ki so bili poslani CK po čudežnih kanalih kamufilirane maršalizacije. V zgoraj imenovanih delavnostih je »P. d.« dosegel 195 odstotkov plana in zaostaja samo za 3 in sedem dvanajstih odstotkov za beograjsko »Borbo«. Tako vredijo portinaje nekaterih rdečih vevledpetij v Trstu, ki jih tarejo skrbi zaradi božičnice oziroma »dečkmarzovine«, kakor so zapovedali to imenovati na drugi strani žice. Mi seveda vsega tega ne verjamemo, ker se tudi tisti pisalni stroj, ki ga je iznašla Marička iz Kaludrovce, ne more niti s pomočjo komunistične dialektike nadomestiti z zidarsko karjolo...

Naj bo stvar taka ali drugačna, eno na belem stoji, da so na široko odprli oznovske črne bukve in kar pri črki A našli pod imenom dr. Agneletta neko njegovo obrambo iz leta 1940 pred policijo OVRE, ki ga je dolžila vevleizdaje v korist Jugoslavije. In veste, kdo so bili tisti izvršni vohači s še finjšim smrčkom: junaki, ki so se že pred desetletji poživljali na slovensko ljudstvo v Trstu in jo obrisali — ne v »edino domovino demokratičnih ljudskih množic«, v batjuško Rusijo, pač pa v samo »reakcionarno« Jugoslavijo, ki je bila takrat še tako nazadnjaška, da ni diplomatskih zvez ni vzdrževala z rdečim očmom Jožefom Stalinom. Bila je v resnici ta Jugoslavija takrat do Stalina skoraj taka, kakršna je današnja titovina. Pa so naši rdeči Sherlock Holmesi v tistem blaženem letu 1940 igrali v »svobodni Jugoslaviji« — nekateri

male kapitaliste v Banjaluki, drugi so se spretno motali po Beogradu okrog najizrazitejših zastopnikov buržuazije in prodajali za dobre dinarje svoje usluge, tretji pa so v Ljubljani s svojimi duhovnimi umotvori krmili »reakcionarni tiske« in lizali krožnike raznih »reakcionarnih« strank. Vsi ti zvito terepi rdeči detektivi seveda tako v gospodovem letu 1940 niso niti sanjali o fašizmu in tudi ne o komunizmu; pred vsako policijo pa so bili varni kakor je glista pred polžem...

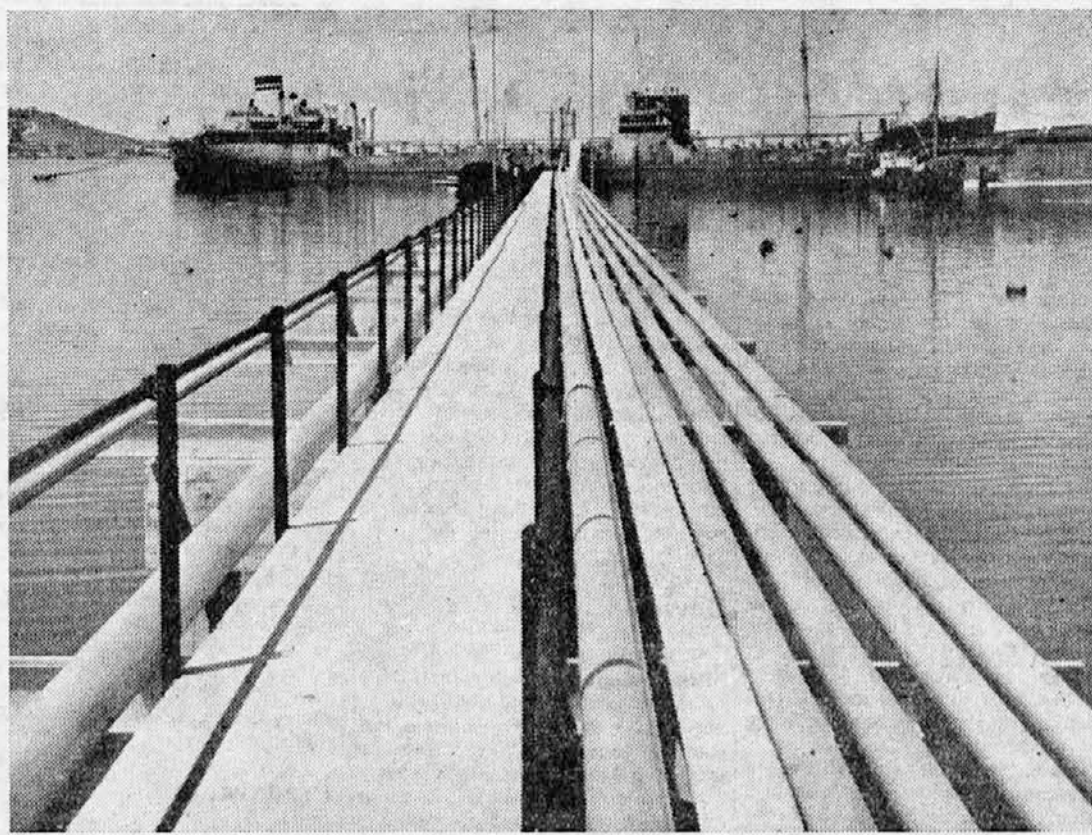
Ce seveda po nesrečnem naključju vtakneš nos v oznovske črne bukve, boš pod raznimi B, D, H, P, R, Z in drugimi črkami našel same »narodne heroje«, po slovensko »ljudske junake«. Ampak OZNA vodi — kakor vsako velekapitalistično podjetje — tudi tajno knjigovodstvo. Iz teh tajnih »B karakteristik« boš tudi za krdelce rdečih bगतov našel same pasivne knjizbe, ocenjene po posebnih rdečeborzijskih tečajih, kakor najdeš v »A karakteristik« same aktivne knjizbe, obračunane po raznih tečajih in po pravilu: čim višja funkcija, tem višji tečaj...

Nam, ki si lahko štejem v čast, da so nas predstavili OVRI, GESTAPU in OZNI ni težko razumeti, kako se »izjave« fabricirajo. OVRA je operirala s konfinom, GESTAPO z Buchenwaldom, OZNA s pištolo na tilnik. Sama ljudsko-demokratična sredstva za spontano in prostovoljstvo! Za nas navadne zemljane in resnične demokrate pa so merodajna samo dejanja z resnično svobodno voljo, in so izsiljevanja, ki so jih v preteklosti počenjali fašisti in nacisti, in sedanosti pa komunisti vseh branž, brez vsakršne vrednosti. Brez vrednosti so tudi tiste izjave 700 in toliko skesanih kominformistov v Zagrebu, ki so pogreli svojo zvestobo Titu, pri tem pa držali figo v žepu. To ve v titovini tudi zadnji kužek, pa bi tega ne mogli zapopasti izolani braki. Načelo o figi v žepu velja seveda tudi za naše rdeče detektive, če dokazuje, da njihova dejanja vodi oznovska pištola. Samo je ta pištola v Trstu načeloma in tudi v smislu obstoječih zakonov, iz čokolade, čeravno moramo resnici na ljubo priznati, da se od časa do časa — v zasmeh varnosti prebivalcev STO-ja — še vedno pojavi tudi po kaka resnična pištola z resničnimi izstrelki. Pa o tem zadnjem vprašanju bi najbrže kaj več lahko povedali vneti zagovorniki kraških jamarjev...

Pa še nekaj. Nekateri, najbrže neodgovorni jeziki pripovedujejo tudi, da so gg. Branko Babić, Miroslav Renko, Drago Pahor, dr. Jože Dekleva in menda še nekateri drugi komunistični in prokomunistični prvaki podpisovali pred tržaško policijo l. 1940 neke izjave po vzorcih kopice današnjih slovenskih kominformističnih velmož. Mi tega ne verjamemo, ker so takrat kvečjemu — vsaj nekateri — podpisovali udanostne izjave kralju Petru II. Med protifašisti jih v Trstu vse kakor takrat ni bilo, pač pa so se vneto gnetli okrog jasli »gnile Jugoslavije«...

Po l. 1942 so se drugič poživljali na slovenstvo, primorstvo, na narodno zavest in lastno hrbtnico, in tudi takrat zaradi boljših jasli. V tretje gre rado. Da bi se le jasli med tem ne polomile...

Dobro razumemo tudi napore rdečega stebrovja, ki bi rado vsem slovenskemu narodu napravilo odgovornost za izvršene zločine raznih tujih in domačih polit. komisarjev in podobnih pištolarjev, ki so v preminih slučajih samo zamenjali črno srajco z rdečo, pa ni

Na sliki vidimo naprave za izpranje surovega petroleja, ki ga dovažajo ladje tržaški rafineriji »Aquila«. Tovarna je ena izmed tržaških industrij, ki so jih obnovili s pomočjo Evropskega obnovitvenega načrta.

Miklavževanja Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu

V soboto, 3. decembra, je Slovensko dobrodelno društvo priredilo na svojem sedežu miklavževanje za odrasle. Dobrodelni namen prireditve je brez posebnih vabil privabljal lepo število obiskovalcev. Prišli so, ker se zavedajo globlje socialnega pomena takih prireditev, saj je bil ves izkupicek namenjen za nakup daril za revno slovensko osnovnošolsko mladino.

Večer je potekel v prijetnem veselju, k čemur je pripomogel vztrajni trio, ki je pridno igral vsele in poskočne komade vse do prvih jutranjih ur. Posebno plesalci so prišli na svoj račun. Pojavil se je tudi sv. Miklavž z dvema rogatima spremljevalcema, ki je po kratkem priložnostnem govoru razdelil darove. Škoda le, da ni mogel — zaradi vselega razpoloženja in šuma — razviti vsega svojega spreda in stresti iz svoje malhe kugle smešnic, ugank in res izvirnih dogodivščin v treh ali štirih primorskih narečjih. Prav gotovo bi se zvižjali od smeha, ko bi ga slišali

stebrovja zaradi tega prav nič sram. Ampak vsi ti naporji so brezupni, ker je resnica z vso natančnostjo zapisovala ne samo zločinov, pač pa tudi same zločince. Tudi fratelanca z italijanskimi šovinisti, ki se enako — kakor komunisti — trudijo, da bi vsemu našemu narodu obesili odgovornost za zločine posameznikov, ne bo imela več sreče od tiste fratelance, ki si v raznih komunističnih SLAU in UAIS-ih še vedno prizadeva, da bi zavredne Slovence, ki niso nikoli dezertirali s svoje zemlje, preobrazil v neke brezoblične bastarde...

Ubežniki izpod neomadeževane slovenske zastave in cikorjaši niso bili nikdar in nikdar ne bodo učitelji domovinske ljubezni! To je slovensko ljudstvo na Tržaškem izpovedalo ob zadnjih volitvah v Trstu; isto in samo še z večjim in temeljitejšim poudarkom bo storilo tudi na oni strani zavesave v trenutku, ko bo nastopil lovopust in bodo braki za vedno utihnil. Ta čas ni več daleč...

v idrijskem, tolimskem in brkinskem narečju. Upamo, da bo lahko v kratkem spet nastopil in povedal to, kar zdaj ni utegnil kot sv. Miklavž.

S prireditve smo odhajali s prijetno zavestjo, da smo poleg zabave v domači družbi, prispevali k uspehu druge prireditve za otroke, ki jo je pripravilo dobrodelno društvo v istih prostorih v nedeljo popoldne.

Zbralo je namreč najrevnejše otroke iz vseh treh mestnih slovenskih osnovnih šol: iz Sv. Jakoba, ulice Donadoni in iz ulice sv. Frančiška. Prišlo je nad dve stototroketno spremstvu učiteljskega osebja in staršev, ki so do zadnjega kotička napolnili dvorano in sosedne sobe. Pri vohu v dvorano so požrtvovalne odbornice društva sprejemale otroke s skodelico kakava in s sladkimi štrukeljkom. Ganljiv in lep je bil pogled na zbrane otroke, ko so jim oči in lica gorela od prijetnega pričakovanja na Miklavževе darove. Nenadoma so luči ugasilne in v temi se je zašlišal šum in pisk prihajajočih vragov, ki jih je vodil sam Lucifer. Rožljali so z verigami in tulili, pa le malo časa. Spet je postalo svetlo in pred radovednimi očmi otrok se je pojavil sv. Miklavž v krasnem oblačilu. Spremljali so ga lepi angelčki, ki so nosili zlate bukve in zakriviljevali. Ko je sv. Miklavž spregovoril je bilo v dvorani tiho kot v grobu; v lepem nagovoru je otrokom pokladal na srce ljubezen do materinega jezika in veselje do pouka v šoli. Rekel je, da je pridnost v šoli še mnogo dragocenejši dar od njegovih darov, zato se morajo naučiti lepó čitati, pisati in računati v materinem - slovenskem jeziku.

Potem je razdelil darove. Najpotrebnejši so prejeli puloverje, nogavice, rokavice in druge oblačilne predmete, poleg zvezkov, fig, jabolk in prepečena. Manj potrebni pa le zvezke, prepečenec in sadje ter najmlajši tudi poučne igračke.

Poleg otrok iz mestnih šol, ki so se udeležili miklavževanja na sedežu društva, je društvo obdarilo

tudi vse revne otroke predmestnih in podeželskih šol. Razdelilo je še nadaljnjih tisoč Miklavževih daril po vseh šolah tržaškega ozemlja. Ob začetku šolskega leta pa je po vseh mestnih in podeželskih šolah razdelilo tudi nad tri tisoč šolskih zvezkov. To je velik napredek v primeri z lanskoletnim miklavževanjem!

Slovensko dobrodelno društvo je s tem res častno izpolnilo svoje človekoljubno poslanstvo. Dolžnost vseh Slovencev je, da z vsemi sredstvi in ob vsaki priliki podprejo veliko socialno in narodno delo dobrodelnega društva!

Zahvala

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu se za lepo uspešno obdaritev vseh najpotrebnejših otrok slovenskih osnovnih šol v Trstu in na področju najlepše zahvaljuje pravsem darovalcem blaga in denarja. Njihova darežljivost je pripomogla, da smo lahko obdarili nad 1200 osnovnošolskih otrok. Se posebej izrekamo zahvalo zavednim slovenskim trgovcem, ki so brezplačno prepeljali vsa darila na posamezne šole, pa tudi vsem požrtvovalnim gospe in gospodičam ter sodelavcem dijaških in mladinskih društev, ki so pripomogli k uspehu te dobrodelne akcije. Vzglede izredne požrtvovalnosti naj bo vsem gospe Roljjeva, ki je kljub rahlemu zdravju, teden dni pripravljala, zavijala in razdeljevala darove. Vsem prav prisrčna hvala!

Odbor Slov. dobrod. društva

Nikdar nisem bil nacionalni šovinist. — Ponovno sem že dejal, da sem narodnost vedno občutil z njene socialne in moralne strani. Tlačenje narodnosti je za mene greh proti človeštvu in človečnosti.

(Masaryk - »Nova Evropa«)

MIMOGREDE

Proletarec

Pretekli teden se je na povratku z zasedanja glavne skupščine Združenih narodov vozil preko Svobodnega tržaškega ozemlja jugoslovanski minister Kardelj.

Na železniškem križišču v Nabrežini je bilo vse živo. Primeren policijski aparat je kazal, da pričakuje visoke goste. Ker je bil najavljen poseben vlak, so bili vsi prepričani, da pride več oseb. Toda marsikdo je ostal razočaran, med njimi posebno naši proletarci. Kraljevsko, z lastnim vlakom, obstoječim iz lokomotive, prilježnega in salonskega voza se je pripeljal en sam : tovariš Kardelj! Po uspehu, ki ga je dosegel v Glavni skupščini, si je pač privoščil smajhena buržujski luksuz. Kaj pravijo k temu sestradani jugoslovanski narodi?

Duhovitosti

Sekretar Centralnega komiteta komunistične partije Slovenije Miha Marinko je imel na partijski konferenci v Mariboru govor, v katerem je med drugim poudaril, da je slovensko ljudstvo spoznalo, da je borba Sovjetske zveze vse prej kot pa borba za enakopravnost narodov oziroma borba proti imperializmu. Med ostalim je dejal: »Nismo osamljeni, kot to trobijo kominformistična trobila. Naš ugled v Franciji, Italiji, Švici in celo v Ameriki in Avstriji stalno raste. Naši ljudje, ki potujejo n. pr. po Avstriji, čujejo: »Vam je lahko, ko imate Tita in tako vodstvo! To, da imamo pri nas še nakaznice, razumemo tako, da naša proizvodnja sicer že daleč prekaša predvojno, da pa ne dohaja hitre rasti kupne moči naših delovnih ljudi.«

Reveži vsi tisti, ki so morali molče prenašati vse te in podobne neslanosti, ki jih je na tej konferenci klatil tovariš Marinko! Težko je reči, kdo je imel prav za prav krajšo pamet, ali Marinko, ki je to govoril in pričakoval, da mu bodo ljudje verjeli, ali pa tisti po imenstvu potujoči predstavniki, ki so dopustili, da so jih Avstrijci tako norčavo vlekli za nos!

Komisarska

Vaški komisar iz okolice Beograda poroča svojim sovaščanom o vsem, kar je videl na obisku v Beogradu. Kot dokaz velikega napredka prestolice je navedel, kako je v glavni ulici na sredi mesta zgrajena nova velika stavba, v kateri stanujejo delavci. Komaj je eden izmed poslušalcev in pravi:

»Saj sem bil sam v Beogradu in sem se izprehajal po ulici, ki jo omenjaš. Toda nikjer nisem videl, da bi bila zgrajena stavba kakršno nam ti opisuješ.«

»Tovariš, bolj ti bo koristilo, ako se manj izprehajaš inraje pazljivo čitaš naše časopise, ga je ostro prekinil komisar.

Napredek

Kmet se je vrnil iz Moskve in razlega svojim sovaščanom, kaj vse je tam videl. »Veste«, pravi, »tam je nebroj velikih stavb, ki jih zgrade v treh kratkih mesecih, medtem ko so prej bila za to potrebna tri cela leta.«

»To ni še nič«, mu odgovori sošed. »Poglej naše pokopališče! — Nekdaj je preteklo petdeset let predno smo ga napolnili. Sedaj pa ga bomo napolnili v dveh letih!«

George Orwell

LETO

1984 (6)

Z globokim, nezavednim vzdihom, ki ga ni mogla preprečiti ob začetku dela niti bližina telefonolortja, je Winston potegnil k sebi diktirni stroj, pihnil prah z govorilne cevi in si nataknil naočnike. Potem je odvil nekoliko majhnih okroglih omotov papirja, ki so iz pnevmatične cevi že padli na njegovo pisalno mizo.

V steni poleg njegove pisalne mize so bile tri odprtine. Na desni strani diktirni stroja je bila majhna pnevmatična cev za pismeno sporočila, na levi je bila nekaj večja za časopise, v stranski steni pa je bila v dosegu roke podolgovata odprtina, ki je bila zaščitena z kovinsko mrežo. Namenjena je bila za papirne odpadke. Takšnih odprtin je bilo po vsem poslopju na tisoče. Niso bile samo v vsaki pisarni, ampak v majhnih predelkih tudi po hodnikih. Imenovali so jih »spominske odprtine«. Če je bilo

treba uničiti kakšno listino, si popolnoma avtomatično dvignil mrežasti pokrov najbližje spominske odprtine in listino izpustil vanjo; značni tok jo je odnesel do ogromnih peči, ki so bile skrite nekeje v podzemlju poslopja.

Winston je začel preučevati liste papirja, ki jih je odmotal. Vsak izmed njih je vseboval sporočilo v eni ali dveh vrsticah v posebnem okrajšanem jeziku, ki sicer ni bil Novogovorica, vendar pa v glavnem sestavljen iz besed Novogovorice. Tega jezika so se posluževala ministrstva. Na primer:

čas 17. 3. 84 vb govor krivo podan afrika popravi — čas 14. 2. 84 minizob krivo navaja čokolada popravi

Winston je po telekontrolorju zahteval stare izdave »Casa«. Čez nekaj minut so padli iz pnevmatične cevi. Sporočila, ki jih je dobil,

so se nanašala na članke ali vesti, o katerih so mislili, da jih je treba iz tega ali drugega razloga predrugačiti, oziroma — kot se je uradno reklo — popraviti. Na primer: »Casa« z dne 17. marca je bilo razvidno, da je Veliki brat dan prej v svojem govoru prerokoval, da bo ostalo južno-indijsko bojišče mirno, da pa se bo kmalu začela evrazijska ofenziva v severni Afriki. Zgodilo pa se je, da je začelo evrazijsko vrhovno poveljstvo z ofenzivo v južni Indiji, v severni Afriki pa se ni ničesar zgodilo. Zaradi tega je bilo treba spremeniti omenjeni odstavek govora Velikega brata tako, kot bi bil prerokoval stvari, ki so se nato v resnici zgodile.

Drugo sporočilo se je nanašalo na slično napako, ki pa jo je bilo mogoče spraviti v red v nekaj minutah. Sele februarja je Ministrstvo izobljilo objavilo (uradno besede so bile »kategorično obljubilo«), da v letu 1984 ne bodo zmanjšali obrokov čokolade. V resnici pa se je obrok zdaj znižal s 30 gramov na 20. Napraviti ni bilo treba drugega, kot zamenjati prvotno ljubo s svarilom, da bo verjetno potreba enkrat v aprilu zmanjšati

obroke. Cim je Winston opravil z obema sporočiloma, je pritril svoje z diktirnim izdelane popravke na zadnje izdave »Casa« in ju potisnil v pnevmatično cev. Potem pa je s skoraj podzavestno kretnjo zbral originalno sporočilo in beležke, ter jih spustve v spomniško odprtino, da bi jih uničili plameni.

Kaj se je dogajalo v nevidnih labirintih, do katerih so vodile pnevmatične cevi, je Winston vedel samo na splošno. Cim so bili zbrani vsi popravki za določeno številko »Casa«, so številko znova natisnili. Prvotni izvod so uničili, namesto njega pa je prišel v arhiv popravljeni in znova natisnjeni izvod. Ta postopek neprestanega spreminjanja in popravljanja pa se ni nanašal samo na časopise, ampak tudi na knjige, revije, brošure, lepake, letake, filme, karikature in fotografije — na vsakovrstno literaturo ali listine, ki bi lahko imele kakršen koli politični ali ideološki pomen. Od dne do dne, ali bolje, od minute do minute so prilagajali preteklost sedanosti. Na ta način je bilo mogoče z dokumentarnimi viri dokazati, da so bile vse napovedi stranke pravilne.

Nikdar ni bilo dovoljeno, da bi ostala v arhivu kakršna koli vest ali izraz mnenja, ki ne bi soglašal s potrebami trenutka. Številka »Casa«, ki so jo morda zaradi političnih sprememb, do katerih je prišlo, ali pa zaradi napačnih prerokovanj Velikega brata desetkrat natisnili, je v arhivu še vedno imela prvotni datum; nobenega drugega izvoda ni bilo, ki bi govoril drugače, ker so vse sistematično zbirali in uničevali.

V Winstonovem uradu do dolgo dvojno vrsto sob je slično delo kot on opravljalo še ducat drugih. Winston jih je le malo poznal po imenu, čeprav jih je dnevno videval, kako so hiteli sem in tja po hodnikih ali pa gestikulirali v »dveh minutah strahu«.

Vedel je, da v pisarni poleg njegove majhna žena s peščenimi lasmi dan za dnem išče in zbira po časopisih imena ljudi, ki so bili vaporizirani in o katerih so trdili, da jih sploh nikoli ni bilo. V tem je bila določena tragika, kajti pred nekaj leti so vaporizirali tudi njegova moža.

Nekoliko vrat dalje je zaspalo bitje, ki se je pisalo Ampleforth in imelo zelo kosmata ušesa ter pre-

senetljiv dar za rime in metriko, kovalo pristranske verzije — imenovali so jih dokončne tekste — pesmi, ki so postale ideološko žaljive, ki pa so iz njeza al drugega razloga morale ostati v pesniških zbirkah.

Ta urad s približno petdesetimi uslužbenci pa je bil samo majhen pododsek obsežnega Statističnega oddelka. Spodaj, zgoraj, levo in desno so bila nameščena krdela uslužbencev, ki so opravljali razna neverjetna dela. Tako je imel Statistični oddelke ogromne tiskarne z različnimi uradniki in poduredniki ter tipografskimi strokovnjaki, ki so v odlično opremljenih prostorih ponarejali fotografije. Potem je bil teleprogramski odsek z inženirji, proizvajalci in kopico skbno izbranih igralcev, ki so bili spretni ponarejevalci glasov. Cela vojska uradnikov je imela nalogo, da sestavljajo sezname knjig in revij, ki jih je bilo treba popraviti ali uničiti. Nekje pa so bili popolnoma nepoznani vodilni možgani, ki so koordinirali vse to delo in izvajali politiko, ki je imela za potrebno, da se določeni del preteklosti ohrani, drugi ponaredi, tretji pa enostavno uniči. (Se nadaljuje)

Vesti s Tržaškega

Sv. Križ

Naša vas je bila zelo zapuščen, zanemarjena in pozabljena od strani tržaške mestne občine, niso pa nas nikoli pozabili pri izterjevanju davkov! Ze več let smo se zaman potegovali za gradnjo novega vodovoda, napajališča za živino, povečanje šole, kanalizacijo, razširjenje in popravilo poti itd. Iz Trsta so prihajali merit, delat načrte, obljubljali so, a napravili niso nič! Vsem tem našim tegobam se je po vojni pridružila še stanovanjska kriza in brezposelnost!

Videli smo, kako vse povsod zidajo, popravljajo, olepujejo, osfaltirajo, samo pri nas nič! Odposlanstvo Križanov je zato pred kratkim zahtevalo od občinskih oblasti v Trstu, da se naše potrebe resno upoštevajo. Obrnili smo se tudi do našega občinskega svetovaleca dr. Agneletta, da nas podpre. Z združenimi močmi smo dosegli, da je prišel tržaški župan osebno med nas in se prepričal o naših resničnih in nujnih potrebah.

Zupan je pokazal zanimanje za naš kraj. Saj je tudi čas, da se spomnimo po tolikem času tudi na Sv. Križ! Čeprav smo na skrajnem koncu tržaške okolice, imamo iste pravice in iste dolžnosti kakor vsak drug kraj blizu mesta!

Zupan si je najprej ogledal staro šolo, kjer je urad delegata in zdravniška ambulanca. Zahteval je pojasnila glede vode, ker je gorenji kraj vasi, tako zvanj »Taborska« dobiva, ker je rezervuar za vodo grajen prenizko, zato bi ga morali zvišati ali pa prenesti v gorenji kraj vasi, tako bi imela voda večji pritisk tudi v dolenjem delu vasi, kjer sedaj teče zelo počasi.

Nato si je župan ogledal gradnjo novih stanovanjskih hiš, od tam pa je krenil po poti, ki je sedaj v delu, na igrišče, katero misli občina v kratkem dokončati.

Priporočili smo županu asfaltiranje glavnih poti, zlasti pa razširjenje in asfaltiranje ceste, po kateri vozi avtobus skozi vas.

Zupan smo predložili tudi vprašanje naše železniške postaje, katere res ni vredna svojega imena; zato naj bi tržaška občina vplivala na železniško direkcijo, da bi nam dala postajo kot se spodobi in ne tako, da nimajo ljudje v primeru dežja in mraza, kam pod streho!... Saj železniška direkcija dobro ve, da naša postaja ima več prometa kot vse ostale od Tržiča in Opčin do Trsta.

Vse te naše prošnje in zahteve je vzel župan na znanje, zato upamo, da jih bo tržaška občina s časom tudi izvedla. S tem bi naša vas pridobila na lepoti in tudi tujski promet bi se povečal, brezposelnost pa zmanjšala. *Križan*

Iz Nabrežine

Po tridnevni zelo napeti in burni razpravi je končal 1. decembra pred tržaškim porotnim sodiščem kazenski proces zaradi aretacije in usmrtnice Viktorja Caharije, nabrežinskega učitelja, ki je bil aretiran 21. junija 1945, ker je bajke kot italijanski učitelj pretepal šolske otroke, ki so govorili slovensko.

Obtoženi so bili Rupelj Ivan, Skerk Rudolf, Pertot Stanko, Pertot Ignac, Caharija Josip, Stoifa Alojz, Martinis Giordano in Svab Alojz, prvi zaradi umora, ostali pa zaradi ugrabitve.

To je bil zopet eden izmed zloglasnih procesov, ki se vodijo samo še na STO-ju — kakor je izvajal odvetni dr. Agneletto, branilec Stanka Pertota in Alojzija Svaba — in ki po štirih letih pogrevajo

(Nadaljevanje z druge strani)

Zaradi povečanih železniških tarif se je promet po progah, ki vodijo preko Jugoslavije skrčil za približno 25 odst. Vsekakor pa kažejo številke, da je Trst usodno navezan na svoje zaledje in da mora v tem zaledju iskati svoje rešitve.

V splošnem torej vidimo, da nudi gospodarska slika položaja tržaškega svobodnega ozemlja precej ugodno sliko, posebno če opazujemo njeno razvojno smer, ki kaže stalen napredek. Zato nam je toliko bolj nerazumljivo, kako to, da najde poročevalec prav v teh pozitivnih podatkih potrdilo za ponavljanje svoje zahteve po povratku Trsta pod Italijo. Morda se boji, da ne bi razvoj prehitro in preočito dokazal, da je tak povratek neumestna? Zato skuša prevpiti govorico dejstev s svojim trdovratnim ponavljanjem.

Nima pomena, da bi o tem ponavljanju in o teh predlogih razglabljali. Kjer ni uses za poslušanje, tam nima smisla govoriti! Vsekakor pa mora biti že precej hudo s potrebnimi dokazi za nadaljnjo vzdrževanje predloga treh zapadnih sil o povratku Trsta Italiji, ako se je poveljujoči general podal celo na predavanje rektorja tržaške univerze, da bi tam dobil potrebno znanstveno in pravno podkrepitev za opravičilo svojega zadržanja, potem ko so ga gospodarski razlogi izdali.

stvari, ki so se zgodile neposredno po vojni, pod vplivom vojnih dogodkov in trpljenja, v popolni vojni psihozi. Vsi taki procesi so bili v Italiji amnestirani in izbrisani s sveta v pomirjenju duhov in tudi zaradi tega, da bi se ne odpirale nove rane sorodnikom nesrečnežev, preko katerih je šla neizprosna vojna vihra. Samo na STO-ju hočejo s takimi procesi še dalje držati pokoncu mržnjo proti slovenskim narodnim borcev.

Pri tem procesu je bilo nadvse značilno, da je skušal državni pravdnik za vsako ceno doseči obsodbo vseh obtožencev ne glede na to, da je zadnjih šest obtožencev, ki so bili člani še ne razpuščene Narodne zaščite, izvršilo z aretacijo Viktorja Caharije samo nalog, ki jim ga je dal poveljnik zaščite Skerk. Člani zaščite so morali izvršiti ukaz, kajti nepokorščina se je v vojni kaznovala s smrtjo!

Državni pravdnik je zahteval z neizprosno odločnostjo za Ruplja dosmrtno ječo, za Skerka 5 let in za ostale obtožence 3 leta 6 mesecev do štirih let zapora. Ali porotno sodišče upošteva tehtne razloge branilcev je obsodilo samo Ruplja na 17 let in Skerka na 4 leta, dočim je vse druge obtožence popolnoma oprostilo.

V nedeljo dne 27. novembra 1949 ob 11. uri se je vršilo odkritje spominke plošče našemu rojaku pesniku Igu Grudnu, katero je pripravila Prosvetna zveza. Slavnosti smo se udeležili vsi zavedni Slovenci, da smo tako počastili spomin našega rojaka — slovenskega pesnika Iga Grudna. Dr. Budal nam je z lepimi besedami orisal življenjepis in trnjevo pot po raznih taboriščih ter grozote, ki jih je pokojnik doživel v internaciji. Pokojnikova nečakinja Damijana Grudnova nam je lepo deklamirala njegovo delo »Nabrežinski kamnolom«, tako, da je bilo marsikatero oko ročno. Se bolj nas je ganilo, ko so razpostavili vence in cvetlice na njegovo rojstno hišo. Teško smo občutili v tem trenutku, da Iga Grudna ni več med živimi. Kako težko smo ga že pred njegovo smrtjo čakali, da bi prišel med nas, da bi ga videli, prav posebno pa še, da bi iz njegovih ust poslušali njegove pesmi! Spominška slavnost našega pesnika je potekla prav lepo. Domača godba kakor tudi pevci so pripomogli, da je svečanost res lepo uspeła.

Vsi, ki smo prisostvovali spominški slavnosti, smo pa pogršali prisotnost njegovih bratov in sester, z izjemo enega, ki živi v Nabrežini. Vsi ti ne živijo v daljni Ameriki, marveč v sosednji Jugoslaviji. Predavatelj, ki je kot tolmač pripravljalnega odbora z ogorenjem omenil, da ni bil pesniku pred nekaj leti dovoljen prihod v Nabrežino, ni čutil potrebe, da bi te sorodnike povabil k slavnosti, katerim Igo ni samo pesnik, temveč tudi brat.

Mavhinje

Ponovno pa moramo poudariti, da v naši vasi še vedno ni električne luči, čeprav jo v zadnjem času prejema ostale vasi; upamo, da 7 milijonov lir, ki jih hoče družba SELVEG kot garancijo za nesreče itd., ne bo nobena ovira za elektrifikacijo naše vasi. Prepričani smo, če je bilo nakazanih že 50 milijonov od Zavezniške vojaške oblasti za napeljavo električne luči naši vasi, ne bo igralo nobene vloge še ostalih 7 milijonov, zaradi katerih bi morali zato trpeti vsi vaščani. Omenimo naj še, da nam obljubljajo električno luč še iz 1926. leta in da smo zato vsi vaščani vplačali tedanji oblasti gotov znesek za tozadevno napeljavo.

Nadalje moramo pozdraviti namero občine, da v naši vasi obnovi po okupatorju požgana gospodarska poslopja, za kar je predvidenih 50 milijonov; toda v zadnjem času čujemo, da bomo zopet prikrajšani na tej obnovi, ker hočejo nekateri krogli, da se odtegne 20 milijonov od zgornjega zneska in se jih porabi za zgraditev ljudskih hiš v Zgoniku. Vsekakor pa upamo, da do tega ne bo prišlo in da bodo obnovitvena dela res izvedena v polnem predvidenem obsegu. Po vsem tem so pa še vedno v vasi nedograjene stanovanjske hiše, ki so bile tudi požgane ter ni za popravilo teh od nikoder nikakega razumevanja.

Sesljan - Vižovlje

Naša vas ima novega zdravnika v osebi primorskega rojaka dr. Milana Starca, po rodu iz znane Starčeve družine iz Kontovela pri Trstu. Po tolikih letih imamo vendar tudi ml slovenskega zdravnika! Prepričani smo, da bo njegovo delo zelo obilo uspehov v splošno zadovoljstvo.

Dr. Starc je diplomiral v Beogradu in nato še enkrat v Sieni, kjer je pred vojno študiral, predno je moral pobegniti v Jugoslavijo pred fašistično OVRO, ki ga je lovila zaradi znanega tržaškega procesa leta 1941.

Miklavževanje SHAK »Jadrana«

S.H.A.K. »Jadrana« je priredil 7. t. m. v mali Rossettijevi dvorani zares lepo uspešni Miklavžev večer. Koncertni del večera sta mojstrsko izpolnila sopranistka Ota Ondina in baritonist Kos Marjan z narodnimi in opernimi naprevi, za katere sta bila deležna hvaležnega priznanja vseh navzočih. Miklavž je nato prečital svojo poslanico tržaškim Slovincem in poveril obdarovanje navzočih svojemu nevernemu spremljevalcu Luciferju in njegovemu pomočniku, ki sta se za to priliko odela v neoporečen frak. Ples ob zvokih izbornega orkestra je zavlekel Miklavževanje do prvih jutranjih ur.

Devin

V nedeljo 4. t. m. je devinska šolska mladina priredila lepo uspešno miklavževno prireditev, ki jo je počastila s svojo navzočnostjo tudi soproga generala Aireya, kateri so učenci poklonili lep šopek cvetja.

Ko so deklice v narodnih nošah odpele nekaj prigradnih pesmi, je nastopil na odru, spretno spremljenim v nebesko kraljestvo, sam sv. Peter, ki mu je kmalu sledil v vsem razkošju sv. Miklavž, ki je obdaroval šolsko mladino.

Miklavžev nastop je bil odlično pripravljen in so nanj Devinčani zares lahko ponosni!

Užitninski davek na žganje

Na podlagi pred kratkim podpisanega ukaza ZVU št. 216 se znižuje užitninski davek na žganje iz

Vesti z Goriškega

Beguncem

Dne 1., 2. in 3. dec. je bila v Goriški komisija IRO, ki je zasliševala vse begunce, ki so vpisani v IRO. Ker se mnogi niso javili tej komisiji, vabimo vse begunce, tudi one, ki ne morejo odpotovati zaradi bolezni ali iz katerega koli drugega vzroka, naj se javijo na uradu IRO, Corso Roosevelt 5 dne 13. decembra. Tudi oni, ki niso dobili pozivnic, se morajo oglašiti isti dan, kajti komisija, ki se bo vrnila v Gorico, bo ostala tu samo en dan.

Bolniki, ki ne morejo priti sami, naj pošljejo po kakih drugih osebah komisiji zdravniška spravevala.

Zelo važno je, da ima komisija točen pregled vseh beguncev, ki so vpisani v IRO. Vsekakor, ki je sposoben za emigracijo, da najmanj šest tednov, da se odloči in ukrene potrebne korake za emigracijo. Ker se bliža konec delovanja organizacije IRO, naj se vsi begunci zavedajo važnosti tega zaslivanja. Komisija ne sili nobenega v taborišče. Dana je vsakemu beguncu možnost, da uredi tu vse dokumente in nato gre naravnost pred komisijo za emigracijo v Bagnoli. Begunci so naprošeni, da ne odpovejo ne stanovanja ne službe, ko grejo pred komisijo. Po pregledu komisije jim bo namreč dana možnost, da se vrnejo na svoje domove za 20 dni, da uredijo vse svoje osebne zadeve.

Urad Centra IRO-NCWC na Placuti v Gorici je na razpolago vsem beguncem za pojasnila. *Center IRO-NCWC*

Za naše otroke

Za bližnje božične praznike ne pozabimo na naše revne šolske otroke. Mnogi med njimi so potrebni vsega, od obleke in obuvala do knjig. Zato jim prisločimo na pomoč. Zrno k zrnu pogača. Zaradi tega se Slov. dobrodelno društvo v Gorici obrača do vseh dobrih src, da omogočijo pripraviti revnim otrokom bogato božično obdarovanje. Potrkali bomo na vaša vrata z upanjem, da boste prispevali po svojih močeh. Če bi pa koga pozabili, naj prinese svoj dar na sedež društva, Riva Piazzetta 18-I. V zahvalo bodo šolski otroci pripravili lepo božičnico.

Pokažimo, kako cenimo svoje šole s tem, da bomo za revne šolarje veliko darovali.

Trgovinski dogovor med Italijo in Jugoslavijo

V preteklem tednu so dospeli v Gorico zopet jugoslovanski zastopniki, ki so se sestali pri Trgovsko-obrtni zbornici v Gorici s tukajšnjimi pooblaščenimi in v ponovnih razgovorih rešili nekatera vprašanja, ki zadevajo trgovsko pogodbo med obema državama. Pri teh posvetih so skušali v prvi vrsti urediti gospodarske odnose med Julijsko krajino in Slovenijo. Po številnih konferencah in sporazumih, ki so bili že doseženi v Rimu, Beogradu, Vidmu in Gorici, govorimo gotovo v imenu vsega obmejnega prebivalstva, če izražamo svoje upanje, da bodo končno vendarle odstranjene vse težave in bo prišlo do zaželenega sodelovanja v dobrobit obeh sosedov.

vnjskih tropin za 40 odst. ob koncu prvih štirih let po vskladiščenju. Nadalje je dovoljeno 16 odstotno znižanje za vsako naslednje leto do končanega sedmega leta vskladiščenja. Po preteku sedmih let pa ni dovoljeno nobeno nadaljnje znižanje.

Znižanja užitnine veljajo v dobi od dneva, ko stopi ta ukaz v veljavno pa do vključno 30. junija 1950.

Prodaja konj

Gasilni oddelek Trusta ima 20 konj, ki mu niso več potrebni. Te konje bodo prodali ponudnikom, ki bodo stavili pisemne ponudbe v zapečatenem ovitku. Ovitki bodo odprli 12. decembra 1949. Konje bodo prisodili najvišjim ponudnikom.

Stranke, ki hočejo staviti ponudbe, lahko dobijo prepise poziva za ponudbo pri častniku gasilnega oddelka ameriške vojske v Trstu, skladišče št. 15 v novem pristanišču v Trstu (Porto Vittorio Emanuele).

Predavanje

Društvo slovenskega katoliškega učiteljstva vabi svoje člane in prijatelje na izredni sestanek, ki se bo vršil v nedeljo dne 11. decembra ob 10. uri na Slovenski osnovni šoli pri Sv. Jakobu v Trstu. Na dnevnem redu je predavanje o dekletnem ročnem delu.

Drugi del predavanja bomo slišali na II. rednem društvenem sestanku, ki se bo vršil 15. decembra pri Sv. Antonu novem, ulica Ponchjelli 2-III. nadst. Predavanje se bo pričelo ob 18. uri. *Odbor*

Dol - Palkišče

Naša nova duhovinja ima svojo cerkev v prostori tukajšnje šole. Skromna cerkev se najbolj postavlja z lepim kipom fatimske Matere božje, kateri je posvečena duhovinja. Na praznik Brezmadežne 8. dec. bomo imeli zato domače cerkvene slavje. Popoldne ob dveh se bodo zbrali ob našem fatimskem kipu otroci vseh sosednjih vasi. Po posvetitvi vseh brezmadežnemu srcu Marijinemu bo slovesen sprejem v Marijin vrt. Zatem bo majhna prireditev za naše malčke. *Pridite!*

Slovenec - profesor v Palestini

Na Gregorijanski univerzi v Rimu je 23. nov. napravil doktorat iz modroslovja salezijanec g. Jože Miklič, po rodu iz Straže pri Novem mestu. Novi doktor odpotuje v kratkem v Palestino, kjer je določen za profesorja na tamošnjem salezijanskem bogoslovju. Mlademu slovenskemu doktorju čestitamo!

Tomaj

Značilni zvonik cerkve v Tomaju je bil zaradi nemškega obstrlejanja razrahljan in poškodovan. Večkrat so se že bali, da se bo zrušil, zato so ga podzidavali. Na prvi zadnjega časa so pa najbrž veliko pripomogli, da se je zvonik pred kratkim sesul na cerkev in jo poškodoval. Cloveskih žrtev po dobljenih poročilih ni bilo, toda Tomajci nimajo sedaj ne cerkve ne zvonika.

Tolmin

V Tolminu so brez kaplana, ker je moral kaplan g. Palec k vojakom, ker je njegov letnik pod orožjem. Ta usoda pa ni zadela samo tolminskega kaplana, marveč jo deli s številnimi mlajšimi duhovniki, ki morajo na orožne vaje, ker duhovniku ni oproščena vojaška služba.

Srebrna poroka v IRO Camp - Bagnoli

Prej. mesec sta v našem taborišču obhajala 25 let zakonskega življenja ugledna zakonca ga. Ernesta Spacapan in g. Dominik Spacapan, doma iz Renč naše lepe Primorske Slovenije. Isti mesec so oba zakonca in njihove tri hčerke odpotovali v novo domovino Brazilijo, k njihovemu stricu Jožetu Zigonu. Vsi slovenski begunci jim prav iz srca čestitamo z željo, da bi zlato poroko obhajala v svoji rojstni domovini, iz katere jih je pregnal brezbožni komunizem. Na potu v novo domovino pa jim želimo obilo sreče ter jim ključemo še na mnogo leta! *Begunec V. L.*

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež *Tiska: tiskarna »ADRIA«, d. d. v Trstu*

Radio Trst II

(360.6 m — 832 Kc-sec.)
Dnevne oddaje: 7.00 - 7.45, 11.30 - 14.30, 17.30 - 24.00.
Ob nedeljah: 7.15 - 24.00 neprekinjeno.
Poročila dnevno: 7.15, 12.45, 14.00, 19.45, 23.15.
Ob nedeljah: 7.45, 12.45, 19.45, 23.15.

Dnevni pregled tiska: 14.15 (izvzemši nedelje).

Nedelja, 11.12.1949: 8.45 Slovenske narodne izvaja na harmoniki Marjijo Sancin. — 9.00 Kmetijska oddaja. — 13.00 Glasba po željah. 15.00 Radijski oder - Henrik Ibsen: Gospa z morja, drama v treh dejanjih. — 18.00 Pogovori z ženo. — 21.00 Z domače knjižnice police. — 21.30 Lahka glasba. **Ponedeljek, 12.12.:** 13.00 Iz francoskega glasbenega sveta. — 19.00 Evropski obnovitveni načrt. — 20.10 Lahka solistična glasba. — 21.00 Verdi: Ples v maskah, opera v treh dejanjih.

Torek, 13.12.: 13.00 Glasba po željah. — 18.00 Nekaj Haendelovih skladb. — 20.00 Vokalni koncert - Kodermač. — 21.00 Vzori mladini - Cankarjevi simboli. — 21.30 Brahms: Simfonija št. 2. v D duru. — 22.40 Večerne melodije.

Sreda, 14.12.: 13.00 Iz češkega glasbenega sveta. — 18.00 Mamica pripoveduje. — 19.15 Glasba raznih narodov. — 21.00 Razgovori pred mikrofonom. — 22.00 Simfonični koncert.

Četrtek, 15.12.: 13.00 Slovenski narodni motivi ob spremljavi harmonike in pevskega dua. — 19.00 Slovensčina za Slovence. — 20.00 Vokalni koncert sopranistke Otte Ondine. — 21.00 Radijski oder - Williams Emlin: Igračeva podoba - drama v treh dejanjih, nato lahka večerna glasba.

Petek, 16.12.: 13.00 Glasba po željah. — 18.40 Schramlov kvintet. 19.00 Tržaški kulturni razgledi. — 21.00 Mojstri besede. — 22.30 Večerni koncert.

Hiša z 2 sobami, kuhinja in veža, podzemeljska klet, podstrešje, obširno dvorišče z vrtom vse obzidano, lepa lega v zgornji okolici, prosta, se prodaja.
Naslov pri upravi lista pod šifro „hišo kupim“.

POZOR!

Kje dobiš toplo perilo in obleke kakor tudi nogavice in vse potrebščine?
V modni trgovini „Pri soncu“
ogral Nizza - Rismondo 1.
Priporoča se Lupše Ivan

Največjo izbiro podlog Vam po zmernih cenah nudi
TVRDKA
A. PERTOT - FODERAMI
TRST
ulica Ginnastica 22 - telefon 95-998

NECCHI novi model B U

NA OBROKE
za vezanje, krpanje, obšivanje lukej, prišitje gumbov, čipke, cik cakaste šive. Vsa dela se izvršujejo brez olavirja. Pouki za vezanje brezplačno.
SIVALNI STROJI za čevljarje, krojače z industrijsko napeljavo.
PRODAJA NADOMESTNIH DELOV. RADIOAPARATI najboljših znamk pri
TULLIO
TRST - ul. C. BATTISTI št. 12
Tel. 65-33 — TRZIC, na Korzu

Največjo izbiro
ZIMSKIH PLAŠČEV, POVRŠNIKOV, LODNOV, DEŽNIH PLAŠČEV, OGRINJAL (mantelline) po brezkonkurenčnih cenah
dobite pri
Magazzini del Corso
Trst - Corso, 1

Tržaško krznarstvo - Pellicceria Triestina
TRG SV. IVANA (Piazza S. Giovanni) št. 4 - III. nadstropje
UGODNOSTI PRI PLAČEVANJU

Sobota, 17.12.: 13.40 Slovenski narodni motivi. — 18.00 Glasba raznih narodov. — 18.30 Oddaja za najmlajše - Trnjulčica. — 22.00 Plesna glasba iz preteklih dni. — 22.20 Večerni koncert.

Brošura »Zgodovinski razvoj narodnostnega stanja v Trstu« (B. Cokelj), ki jo je izdala Slovenska prosvetna matica v Trstu, je v prodaji v Trstu v knjigarnah Stok in Fontunat, v Gorici v knjigarnah »Kotliška knjigarna« in knjigarna »Carduccia. Kdor pa nima možnosti nabave pri zgoraj omenjenih knjigarnah, lahko naroči pri upravi »Demokracije« v Trstu. Cene: za tuzemstvo lir 60.—, za inozemstvo lir 100.—.

NAPROSAMO naše naročnike, da nam javijo vsakokratno spremembo njihovega naslova, da se s tem ne povzročijo nepotrebne pošiljanja lista odn. zavračanja s strani poštnih uradov.

DAROVJ za Slov. dobrod. društvo:
Edi Furlani, trgovec iz ulice Milana v Trstu, daruje ob priliki poroke namesto »fantovske« 3.000 lir za Slovensko dobrodelno društvo. Clovekoljubnemu rojaku čestitamo k poroki in se mu za prijetno darilo najlepše zahvalujemo! Posnemajte!
D. Tence daruje Slovenskemu dobrodelnemu društvu 1.000 lir.

Lovci, pozor!
KUNE BELICE - KUNE ZLATICE za direkten eksport v Ameriko
PLACA NAJBOLJSE po dnevnih cenah
M. Fischer
TRST, VIA PIETA' 24
(Telefon 93.134)

Mizarji kmetovalci! podjetniki!
Deske smreke, macesne, snobe in trdih lesov, trame, peza, ne plošče, furnir, parkete in drova nudi najugodnejše
CALEA
TEL. 90441 TRST
Viale Sonnino, 24

POZOR!
ZARADI IZSELTIVE v Argentino prodamo sobo, kuhinjo, šivalni stroj, radio aparat, volnene štramace tudi v posameznih kosih. Za bližnjo okolico Rondondo Boschetto prevoz brezplačen. Cene zelo ugodne. — Skladišče Strada di Guardiola, 10 B.